

Izdavač

Lokalna akcijska grupa Šumanovci

Za izdavača

Verica Mušić
upraviteljica Lokalne akcijske grupe Šumanovci

Urednice

Paulina Perić , stručna suradnica na EU projektima
Mateja Ilišević, stručna suradnica na EU projektima

Voditeljica istraživanja

Verica Mušić, upraviteljica LAG-a

Unos podataka u bazu

Josipa Zovkić, stručna suradnica na EU projektima

Obrada podataka i priprema za tisak

Marina Raguž, stručna suradnica na EU projektima

Dizajn

Mateja Ilišević, stručna suradnica na EU projektima

Fotografije

Paulina Perić , stručna suradnica na EU projektima

Tisak

CD DESIGN

Naklada

120 primjeraka

Drenovci, travanj, 2016. godine

Tiskanje i izdavanje ove publikacije sufinancirano je od strane:

HBOR (Hrvatska banka za obnovu i razvoj) kroz javni natječaj ''HBOR u zajednici 2015.''

ZAHVALA

Najsrdajnije zahvaljujemo svima koji su, na bilo koji način, dali svoj doprinos istraživanju o statusu, svijesti i potrebama žena na području LAG-a Šumanovci.

Posebno želimo zahvaliti sudionicama ankete koje su odvojile svoje vrijeme za popunjavanje anketnog upitnika i svojim odgovorima ukazale na niz važnih pojedinosti iz njihova svakodnevnog života, a time i svoj status kako u obitelji tako i u široj zajednici.

Zahvaljujemo svima koji su pomagali u provedbi ankete: djelatnicima LAG-a, članovima LAG-a, upravnom odboru, volonterima LAG-a i svim ostalim sudionicima koji su potpomogli uspješnu provedbu ovog anketnog istraživanja.

Zahvaljujemo HBOR-u (Hrvatska banka za obnovu i razvoj) koja je sufinancirala tiskanje ove publikacije i na taj način omogućila objavu rezultata istraživanja, koji će zasigurno biti korisni u izradi kako lokalnih, regionalnih tako i nacionalnih planova za gospodarski razvoj i očuvanje ruralnog područja, uključujući osnaživanje žena, njihovo uključivanje u provedbene aktivnosti te promicanje rodne jednakosti.

Urednice

Paulina Perić & Mateja Ilišević
stručne suradnice na EU
projektima

SADRŽAJ

Predgovor	4
Uvod	5
Metodologija	8
Rezultati istraživanja	10
Zaključak	53
Prilog	56

PREDGOVOR

Temeljem Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova 2011.-2015. godine (NN88/11) određene su ključne aktivnosti i mjere kojima je cilj postići da su žene i muškarci jednako prisutni u svim područjima javnog i privatnog života, stvarati pretpostavke za jednaki status, jednake mogućnosti za ostvarivanje svih prava i konačno jednake koristi od ostvarenih rezultata.

LAG Šumanovci kao jedan od razvojnih dionika upravo na temelju nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova je i pokrenuo anketno ispitivanje '' položaj žene u ruralnom području'' kroz projekt ''Žene pokretači društva''.

Cilj ispitivanja bio je, prikupljanjem podataka, utvrditi, kako ulogu žene u ruralnim područjima LAG-a Šumanovci, tako i njezin status u obitelji i društvu, obrazovanje, pravo na rad, pravnu i zdravstvenu zaštitu, njezine kulturne i humanitarne aktivnosti, političku moć i donošenje odluka.

Nadalje, cilj je bio prikupljene podatke objaviti i time doprinijeti boljoj spoznaji stanja, te tako ukazati na potrebite mjere kojima će se utjecati na osnaživanje žena i poboljšanju njihova statusa.

Provedbene aktivnosti bile su: empirijsko istraživanje o statusu i ulozi žene u ruralnim područjima LAG-a Šumanovci, sudjelovanje na stručnim skupovima, radionicama, okruglim stolovima te konferencijama, kao i organizacija tematskih sastanaka, konferencija, te okruglih stolova.

LAG Šumanovci kao nositelj projekta uspostavio je suradnju i time uključilo brojne sudionike u provedbene aktivnosti cjelokupnog projekta.

Zadovoljstvo nam je što ovom publikacijom možemo dati značajan doprinos u spoznaji čitavog niza pojedinosti iz svakodnevnog života žene iz ruralnih područja, te njezinom statusa i položaju u društvu.

UVOD

“Sva ljudska bića rađaju se slobodna i jednaka u dostojanstvu i pravima” Opća deklaracija o ljudskim pravima

U svijetu i danas žive milijuni žena kojima su uskraćena temeljna ljudska prava. U ratnim su područjima žene izložene seksualnom nasilju; u nekim se dijelovima svijeta obiteljsko nasilje još uvijek smatra privatnom obiteljskom stvari ili se žene smatra odgovornima za nasilje; ženama se trguje i prisiljava ih se na prostituciju; sprječava im se ili otežava ulazak na tržište rada zato što jesu ili bi mogle postati majke; u nekim zemljama im je ograničeno ili zabranjeno sudjelovanje u javnom životu i pristup zdravstvenoj zaštiti.

Svake minute u svijetu umre jedna žena zbog komplikacija u trudnoći ili pri porodu. Najčešći je uzrok smrti i invaliditeta kod žena u dobi između 15 i 44 godine nasilje nad ženama - više žena strada na ovaj način, nego zbog raka, malarije, prometnih nesreća ili ratnih zbivanja.

Kao izgovori za navedeno, koriste se pravne, kulturne ili vjerske odrednice koje se u praksi svode na jedno - da život žene vrijedi manje od života muškarca. Diskriminacija žena je ukorijenjena u sustav i društvo. Čak su se i društvene znanosti (sociologija, psihologija, itd.), koje se diče kriterijima objektivnosti i vrijednosne neutralnosti, odnosima među spolovima i položajem žena počele baviti tek prije pedesetak godina i to na poticaj ženskog pokreta, bez podrške formalne akademske strukture.

Prvi međunarodni dokument koji, govoreći o ljudskim pravima, posebno naglašava jednaka prava žena i muškaraca je Povelja Ujedinjenih naroda. U preambuli Povelje Ujedinjenih naroda stoji da je jedan od temeljnih ciljeva te organizacije vraćanje “vjere u temeljna ljudska prava, dostojanstvo i vrijednost osobe, te jednaka prava muškaraca i žena”.

Time je postizanje jednakosti žena i muškaraca postalo ugovornom obvezom svih zemalja članica Ujedinjenih naroda. Usvajanjem bilo kojeg međunarodnog dokumenta država postaje odgovorna za provođenje prava koja se tim dokumentom jamče - pri tome građani i građanke imaju regulatornu i kontrolnu funkciju, no zatraže li oni svoja prava, dokument će doista zaživjeti. Vlade često zanemaruju svoje “ugovorne obveze” zbog toga što ljudi ne znaju za postojanje potpisanih konvencija i ugovora i zato što ne znaju koja su im sredstva na raspolaganju kako bi ta prava zatražili. Ovo se posebno odnosi na žene, zbog uobičajenog patrijarhalnog načina razmišljanja o položaju žena u društvu. Dodatni problem ili otežavajući faktor za primjenu ljudskih, a nadasve prava žena je područje u koje isti žive.

Lokalna akcijska grupa „Šumanovci“ nalazi se na području Vukovarsko – srijemske županije koja svojim djelovanjem obuhvaća; Općinu Gunja, Vrbanja, Štitar, Drenovci, Bošnjaci te Grad Županje. To područje je ruralnog obilježja što dodatno otežava položaj žene. Općenito, može se ustvrditi da se danas život žena u ruralnom području Republike Hrvatske mijenja (možda ne željenim intenzitetom) u odnosu na prijašnji, pa tako žena postaje sve manje rubna i potpuno marginalizirana populacija u hrvatskom društvu.

Za postizanje jednakopravnosti žena u društvu i statusa koji zaslužuju, potrebna je njihova veća ekonomska samostalnost i neovisnost, te primjerena zastupljenost u političkom

životu. Patrijarhalan sustav obiteljskog odlučivanja i tradicionalna podjela na muško-ženske poslove i uloge još su uvijek u velikoj mjeri prepreka, posebice u ruralnim sredinama.

Usprkos brojnim preprekama s kojima se susreću žene iz ruralnih područja koje ih sprječavaju da se u potpunosti uključe u zajednice u kojima žive (primjerice rodna podjela poslova, zapošljavanje i samozapošljavanje, uključivanje u rad i sustav odlučivanja u jedinicama lokalne samouprave, i sl) posebnosti žena iz ruralnog područja su njezin optimizam, pozitivizam, tolerancija, druželjubivost, kreativnost, prihvaćanje promjena života koje nosi novo vrijeme, ali i nastojanje zadržavanja tradicije, običaja i time očuvanje identiteta kraja u kojem žive.

Zbog utvrđenih problema i potreba u našem ruralnom području, te zbog motivirajućih posebnosti žena ovoga kraja, LAG Šumanovci pokrenuo je projekt "Žene pokretači društva". Bitno je spomenuti da je ovo područje direktno pogođeno nedavnim poplavama čije će se posljedice još dugo osjetiti na ovom ionako siromašnom području. Naime, Vukovarsko-Srijemska županija je prema stupnju razvijenosti JP(R)S kategorizirana u I skupinu, što znači da spada u skupinu najnerazvijenijih područja u RH te dodatno opterećenje posljedicama poplave cjelokupno ovo područje stavilo je u dodatni rizik siromaštva i socijalne isključenosti. Stoga je ključna dodana vrijednost projekta uključujući ljudska prava, značajan utjecaj i na cjelokupno područje projekta kao mogućnost obiteljima i lokalnoj zajednici u cjelini za izlazak i preveniranje kolektivne socijalne isključenosti područja.

Nasilje nad ženama prisutno je u svim društvima, a razlike možemo naći u dominantnim oblicima nasilja, odnosu prema nasilju, kao i mehanizmima zaštite žena žrtava nasilja. Problemi s kojima se i danas suočavamo i dalje su vezani uz nizak broj prijava nasilja nad ženama. Razlozi neprijavlivanja su brojni, npr.: strah od počinitelja, dugi sudski procesi, niske kazne za počinitelje, nepovjerenje u nadležne institucije, strah da im nitko neće vjerovati, strah da će ih se okriviti za preživljeno iskustvo, osjećaj krivnje i odgovornosti, u većini slučajeva počinitelji su žrtvi poznate i/ili bliske osobe što dodatno otežava donošenje odluke o prijavi nasilja.

Svi navedeni mogući razlozi, pridonose činjenici da se npr. seksualno nasilje ubraja u najmanje prijavljivane zločine s najvećom proporcijom tamnih brojki. Na 1 prijavljeno silovanje dolazi čak 15-20 neprijavljenih slučajeva silovanja, dok kod obiteljskog nasilja na 1 prijavljeno dolazi 10 neprijavljenih slučajeva. Prema službenim podacima policije, prema Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji od 2003. godine kada je donesen, svake godine prijavljeno je između 11 500 i 17 500 počinitelja, a broj žrtava takvih djela kreće se između 14 500 i 22 200, od čega su žene žrtve u 64 % do 71 % slučajeva, ovisno o godini. Što se tiče nasilničkog ponašanja u obitelji, prema Kaznenom zakonu (čl.215a), službeni podaci policije pokazuju da je svake godine prijavljeno između 1400 i gotovo 2000 kaznenih djela, pri čemu je oštećeno između 1500 i 2100 osoba, od čega su žene žrtve u 75 % do 80 % slučajeva. Po broju žena koje su ubijene svake godine, iz podataka policije vidimo da se radi o zabrinjavajućem broju od 22 do 45 žena godišnje. Njihovi sadašnji ili bivši partneri/supruzi bili su počinitelji u 20 % do čak 65 % slučajeva.

Podaci o seksualnom nasilju:

Prema službenim podacima Ministarstva unutarnjih poslova RH zamjećuje se godinama, da ne dolazi do značajnog povećanja, ali ni smanjenja broja prijava kaznenih djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa (Kazneni zakon RH, glava 14). Prijavljeno je od 461 do 761 slučaja. Od 2000. do 2010. godine ukupno je prijavljeno 6625 kaznenih djela seksualnog nasilja, od čega su najčešće bludne radnje 34 % (2252 djela), silovanje 15 % (958 djela),

zadovoljavanje pohote pred djetetom ili malodobnom osobom 14 % (921 djelo), spolni odnošaj s djetetom 10 % (677 djela). Ostala kaznena djela zastupljena su s manje od 10 %.

Od 2000. do 2010. godine prijavljeno je ukupno 1228 kaznenih djela silovanja, od čega 958 izvršenih i 270 djela u pokušaju. Prosječno se godišnje prijavi između 90 i 150 takvih kaznenih djela. Obiteljsko i seksualno nasilje dva su osnovna oblika rodno uvjetovanog nasilja što znači da su u više od 90 % slučajeva žrtve žene što potvrđuju i službeni podaci Ministarstva unutarnjih poslova. Kada govorimo o žrtvama silovanja, najčešće se radi o mlađim osobama od 19 do 30 godina (43 %), te malodobnim osobama, dok kada govorimo o obiteljskom nasilju žrtve su odrasle žene.

Pozicija ljudskih prava solidno je ustanovljena, ali na papiru. Međutim, u praksi nedostaje truda da se zaista vrednuju, financiraju i provedu nacionalni programi koji bi osigurali zaštitu zakonskih i ljudskih prava osoba kao. Mnoge osobe pojedina kršenja svojih ljudskih prava smatraju očekivanim ponašanjem zajednice te su naučeni skrivati svoju dijagnozu. Potrebno je promovirati i osigurati stvaranje podržavajućeg okruženja za žene i druge osjetljive skupine kroz: – Borbu protiv stigme i dokidanje predrasuda; – Posebno dizajnirane socijalne i zdravstvene usluge; – Podršku pojedinim društvenim skupinama.

Važno je promovirati programe namijenjene edukaciji, radu s medijima radi promjene diskriminatornih stavova i razvoja pozitivnog odnosa prema pojedincima, ali i osjetljivim društvenim skupinama. Promicanje ljudskih prava žena trajna je zadaća koja iziskuje provedbu sustavnih kampanja i mnogih drugih aktivnosti usmjerenih podizanju svijesti i znanja javnosti o rodnoj diskriminaciji s ciljem bržeg uspostavljanja društva jednakih mogućnosti i uklanjanja svih oblika spolne diskriminacije.

Ono uključuje provedbu mjera vezanih uz upoznavanje sa Zakonom o ravnopravnosti spolova i drugim antidiskriminacijskim zakonodavstvom, ciljanu edukaciju sudstva i državne uprave, promicanje uporabe rodno osjetljivog jezika, aktivnosti usmjerene k unapređenju društvenog položaja žena pripadnica nacionalnih manjina, žena s invaliditetom, žena u ruralnim područjima, organizacija za ravnopravnost LGBT osoba, uz kontinuiranu potporu projektima i aktivnostima organizacija civilnog društva u tom području. Suvremene demokracije trebaju radne, obaviještene, odgovorne građane. Svrha građanskog odgoja i obrazovanje je pridonijeti osposobljenosti učenika za aktivno i učinkovito obavljanje građanske uloge. Trebamo razvijati kod djece aktivno i učinkovito obavljanje građanske uloge. Trebamo razvijati kod djece aktivno i učinkovito sudjelovanje u razvoju demokratskih odnosa u školi, lokalnoj zajednici i društvu što će pridonijeti razvoju vlastitog identiteta kod djece te boljem upoznavanju, poštivanju, senzibiliziranju i osvješćivanju učenika za rješavanje globalnih problema na načelima demokracije, posebice pravednosti i mirotvorstva. (Nacionalni okvirni kurikulum listopad 2011.)

Provedbom anketnog ispitivanja *'' 51 pitanje za ženu''* i objavom prikupljenih podataka doprinjet će se jednakim mogućnostima kroz poštivanje načela spolne ravnopravnosti i održivog razvoja LAG područja. S obzirom da su ciljana skupina žene projekt doprinosi ostvarenju Nacionalne politike za ravnopravnost spolova 2011.-2015., u cilju unapređenja održivog sudjelovanja i napretka žena u društvu. Također po završetku projekta uspostaviti će se pozitivna klima koja omogućava razvoj zajednice i društvenu solidarnost te jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva. Navedene izlazne komponente projekta i nadalje će se razvijati kroz redovite aktivnosti LAG-a Šumanovci i to u okviru dostupnih EU i nacionalnih fond.

Metodologija

Republike Hrvatske mijenja stajalište u odnosu na prijašnji, pa tako žena postaje sve manje rubna i potpuno marginalizirana populacija u hrvatskom društvu. Valja naglasiti da brojne gospodarske i društvene promjene, a s njima i pozitivne promjene koje se događaju kao posljedica demokracije, težnje ravnopravnom nivou, globalizacije, nisu u svim područjima istog intenziteta što rezultira neizjednačenim statusom žene u odnosu na muškarce kako u obitelji tako i u cjelokupnom društvu.

Za postizanje jednakopravnosti žena u društvu i statusa koji zaslužuju, potrebna je njihova veća ekonomska samostalnost i neovisnost, te primjerena zastupljenost u političkom životu. Patrijarhalan sustav obiteljskog odlučivanja i tradicionalna podjela na muško-ženske poslove i uloge još su uvijek u velikoj mjeri prepreka, posebice u ruralnim sredinama.

Posao koji žene obavljaju u ruralnim područjima Republike Hrvatske još uvijek se doima "nevidljivim", te često je podcijenjen i nedovoljno prepoznat usprkos činjenici da je žena glavni nositelj obiteljskog domaćinstva. Obitelj u kojoj žena ima sve važniju ulogu glavni je oslonac razvitka ruralnog područja.

Upravo je zato potrebno razumijevanje, vrednovanje i afirmacija žene. Poticanje gospodarskih aktivnosti i ekonomskog osnaživanja žena u ruralnom području također ima za cilj jaču uključenost žena u socijalne i kulturne aktivnosti, putem potpore razvoju lokalnih udruga koje imaju ciljeve šire od isključivo ekonomskih. Na razini praktičnih aktivnosti, ovo se pokušava ostvariti aktivnim uključivanjem žena u procese planiranja lokalnog razvoja. Najčešće se to postiže osnivanjem i osnaživanjem lokalnih akcijskih grupa (LAG) putem kojih se omogućava ženama uključivanje u provedbu politike ruralnog razvoja Europske unije, koja je glavni izvor razvojnih fondova za ruralna područja Republike Hrvatske.

Dakle, dva su glavna načela ruralnog razvoja: integracija jednakosti žena i muškaraca te aktivno sudjelovanje oba spola u provedbi programa. Usprkos brojnim preprekama s kojima se susreću žene iz ruralnih područja koje ih sprječavaju da se u potpunosti uključe u zajednice u kojima žive (primjerice rodna podjela poslova, zapošljavanje i samozapošljavanja, uključivanje u rad i sustav odlučivanja u jedinicama lokalne samouprave, i sl) posebnosti žena iz ruralnog područja su njezin optimizam, pozitivizam, tolerancija, druželjubivost, kreativnost, prihvaćanje promjena života koje nosi novo vrijeme, ali i nastojanje zadržavanja tradicije, običaja i time očuvanje identiteta kraja u kojem žive.

Zbog utvrđenih problema i potreba u našem ruralnom području ,te zbog motivirajućih posebnosti žena ovoga kraja , LAG Šumanovci je u sklopu porojekta "**Žene pokretači društva**" proveo ispitivanje o statusu, svijesti i potrebama seoskih žena na području LAG-a Šumanovci putem anketnog upitnika „**51 pitanje za ženu**“.

Cilj istraživanja bio je prikupiti što više podataka iz života žene na području LAG-a s naglaskom na obrazovanje, pravo na rad, pravnu i zdravstvenu zaštitu, kulturne aktivnosti, uključenost u rad nevladinih organizacija (udruge, društva i sl.) političku moć, donošenje

odluka, i sl., a koji će ukazati na stavove, mišljenja, interese, preferencije žene, kao i njezin današnji status i ulogu u obitelji i društvu.

Popunjavanje anketnog upitnika „51 pitanje za ženu“ bilo je anonimno jer se tako moglo utjecati na uključivanje većeg broja žena u provedbu ankete kao i dobivanje iskrenijih odgovora. Anketni upitnik sadržavao je ukupno 51 pitanje. Većina pitanja imala je ponudene odgovore s mogućnošću dodavanja odgovora koji nije bio naveden. Pitanjima se željelo obuhvatiti što više područja iz života žena u ruralnim područjima.

Ciljna skupina kojoj je anketni upitnik bio namijenjen bile su žene koje žive na LAG području Istraživanje je bilo provedeno tijekom prvog kvartala 2016. godine na području općina: Drenovci, Vrbanja, Gunja, Bošnjaci i Štitar te grada Županje.

U provedbu ankete bili su, osim djematnica LAG-a uključeni i volonteri. Svi podaci iz anketnog upitnika unijeti su u jedinstvenu bazu podataka u LAG-u. Slijedom odgovora iz anketnog upitnika izvršena je obrada podataka i njihovo objedinjavanje za sveukupno područje na kojem je provedena anketa. S obzirom na karakter podataka koji su prikupljeni, obrađeni i analizirani radi se o kvantitativnom istraživanju, što znači da se radi o podacima koji se daju brojčano izraziti. U obradi prikupljenih podataka korištena je metoda deskriptivne statistike (postoci). Rezultati su objedinjeni po pojedinom pitanju i prikazani u obliku tablice i/ili bar-dijagrama.

Korisnici podataka ankete prvenstveno su Općine sa područja LAG-a Šumanovci županijski ured za ravnopravnost spolova, kao i svi oni koji na bilo koji način sudjeluju u kreiranju strateških mjera kako na regionalnoj tako i na nacionalnoj razini.

Rezultati istraživanja

Pitanje 1: Koja je Vaša dob?

Upisati godine: _____

Sveukupan broj sudionica ankete bio je 360,
Najmanji broj godina sudionice ankete bio je 20
godina, a najveći 59 godina. Prosječna starosna dob sudionica ankete bila je 40
godine (Tablica 1.).

Tablica 1. Prikaz broja sudionica ankete po općinama, o starosna dob, broj godina najmlađe i broj godina najstarije sudionice

općina/grad	broj sudionica ankete	Ø starosna dob	broj godina najmlađe sudionice	broj godina najstarije sudionice
Bošnjaci	46	36	20	59
Vrbanja	42	41	21	58
Drenovci	54	40	22	59
Štitar	23	35	20	59
Gunja	44	46	24	58
Županja	151	39	20	59
sveukupno	360			
Ø starosna dob		40		
najmlađa/najstarija sudionica ankete			20	59

Izvor podataka: LAG Šumanovci

Iz podataka o dobnoj strukturi sudionica ankete najviše (13,89%) ih je pripadalo dobnoj skupini od 40-44 godina (Tablica 2.).

Tablica 2. Dobna struktura sudionica ankete

	broj sudionica ankete	%
20 - 24 godine	48	13,33
25 - 29 godina	38	10,56
30 - 34 godine	37	10,28
35 - 39 godina	40	11,11
40 - 44 godine	50	13,89
45 - 49 godina	56	15,56
50 - 54 godine	45	12,50
55 - 59 godina	46	12,78
	360	100,00

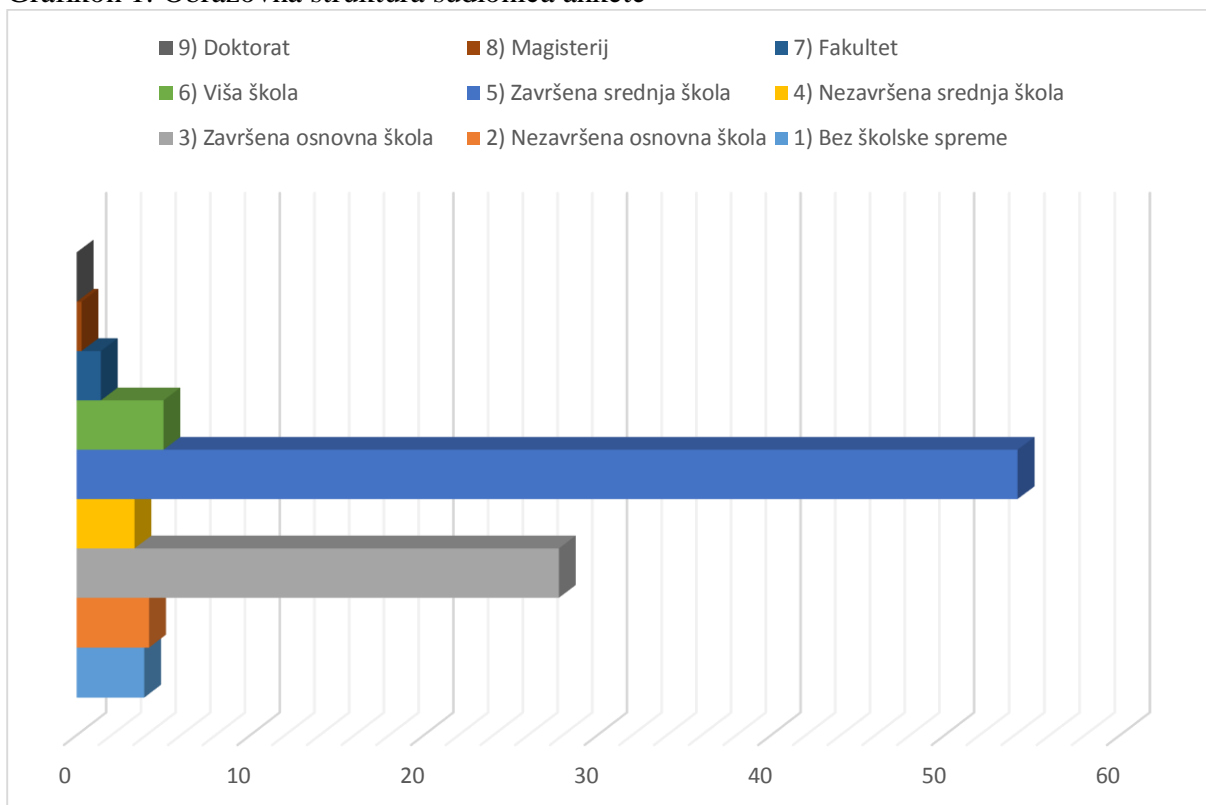
Izvor podataka: LAG Šumanovci

Pitanje 2 : Koje ste obrazovanje stekli?

- 1) Bez školske spreme
- 2) Nezavršena osnovna škola
- 3) Završena osnovna škola
- 4) Nezavršena srednja škola
- 5) Završena srednja škola
- 6) Viša škola
- 7) Fakultet
- 8) Magisterij
- 9) Doktorat

Od 360 sudionica ankete: 14 (3,89%) je bez osnovnog obrazovanja; 15 (4,17%) s nezavršenom osnovnom školom; 100(27,78%) sa završenom osnovnom školom; 12 (3,33%) s nezavršenom srednjom školom; 195 (54,17%) sa završenom srednjom školom; 18(5,00%) sa završenom višom školom; 5 (1,39%) sa završenim fakultetom; 1 (0,28%) sa završenim magisterijem; dok nijedna ispitanica nema završeni doktorat.

Grafikon 1. Obrazovna struktura sudionica ankete

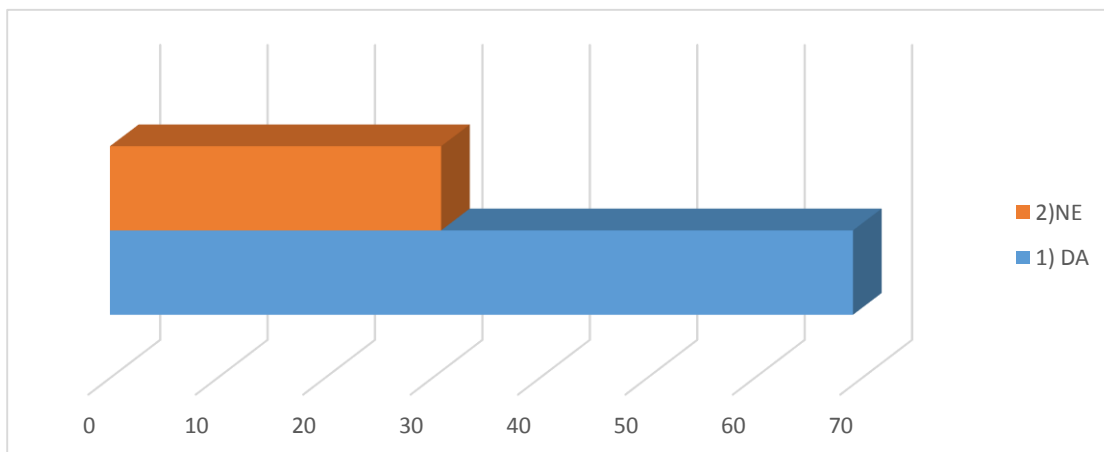
Izvor podataka: LAG Šumanovci

Pitanje 3: Da li imate želju za usavršavanjem znanja?

- 1) Da
- 2) Ne

Od 360 sudionica ankete: 249(69,17%) ima želju za usavršavanjem svojeg znanja; 111 (30,83%) sudionice nemaju želju za usavršavanjem svojeg znanja.

Grafikon 2. Želja za usavršavanje znanja sudionica ankete

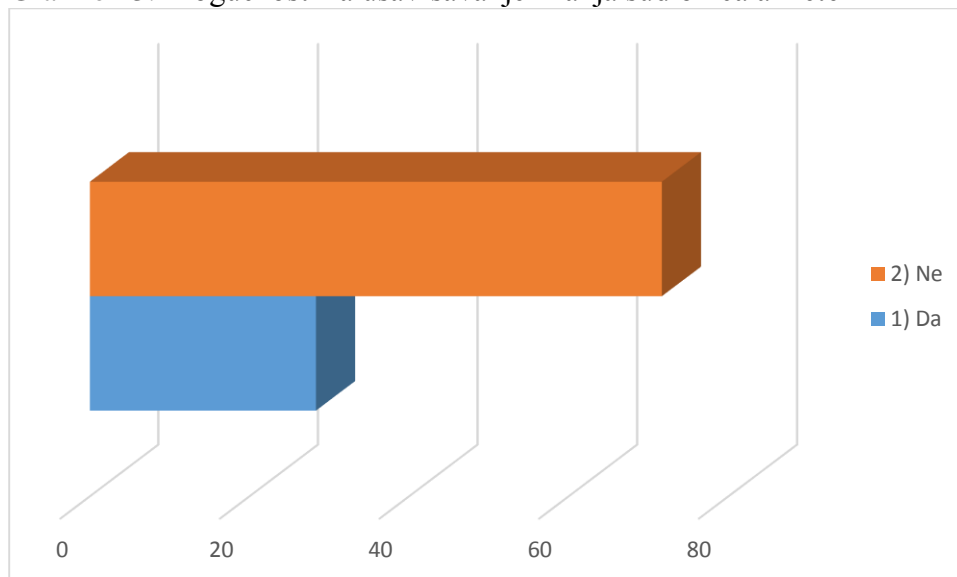

Izvor podataka: LAG Šumanovci

Pitanje 4: Da li imate mogućnosti za usavršavanjem znanja?

- 1) Da
- 2) Ne

Grafikon 3. Mogućnosti za usavršavanje znanja sudionica ankete

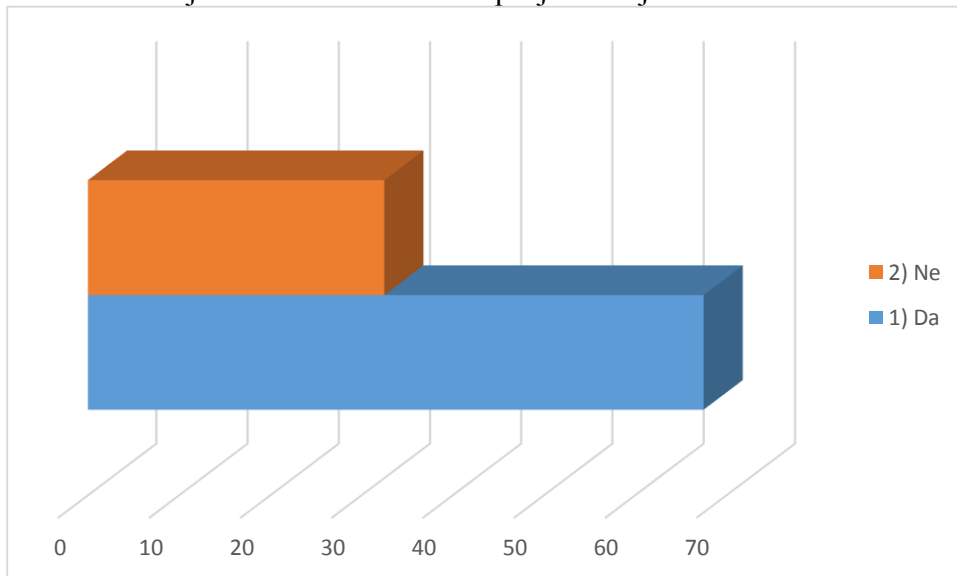
Izvor podataka: LAG Šumanovci

Od 249 sudionica ankete koje su odgovorile da imaju želju za usavršavanjem svojeg znanja: 71 (28,33%) imaju mogućnosti za daljnje usavršavanje znanja; 178(71,67%) sudionica ankete odgovorilo je da unatoč želji za usavršavanjem znanja nemaju tu mogućnosti.

Pitanje 5: Posjedujete li vozačku dozvolu?

- 1) Da
- 2) Ne

Grafikon 4. Izjava sudionica ankete o posjedovanju vozačke dozvole

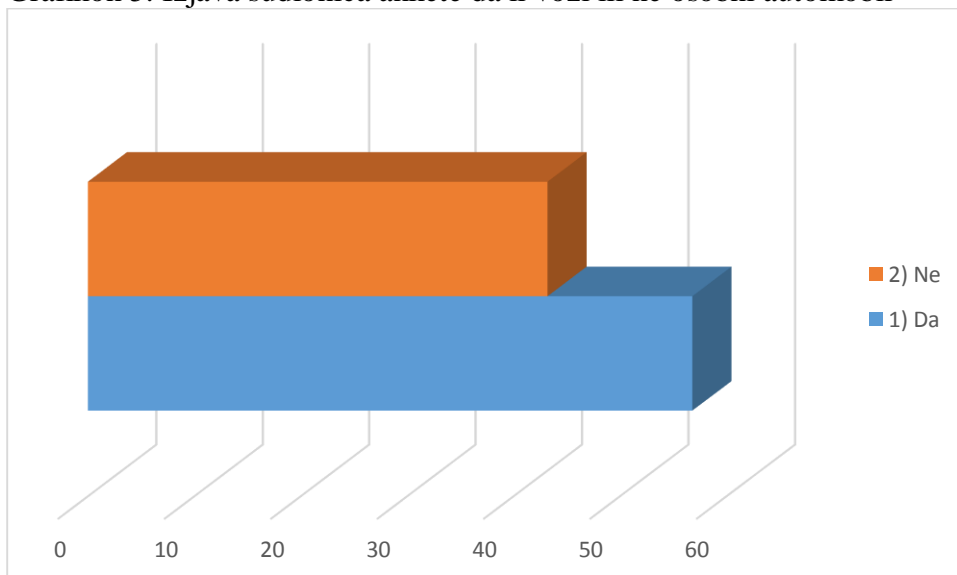
Izvor podataka: LAG Šumanovci

Od 360 sudionica ankete: 243 (67,50%) posjeduje vozačku dozvolu; 117 (32,50%) ne posjeduje.

Pitanje 6: Vozite li osobni automobil?

- 1) Da
- 2) Ne

Grafikon 5. Izjava sudionica ankete da li vozi ili ne osobni automobil

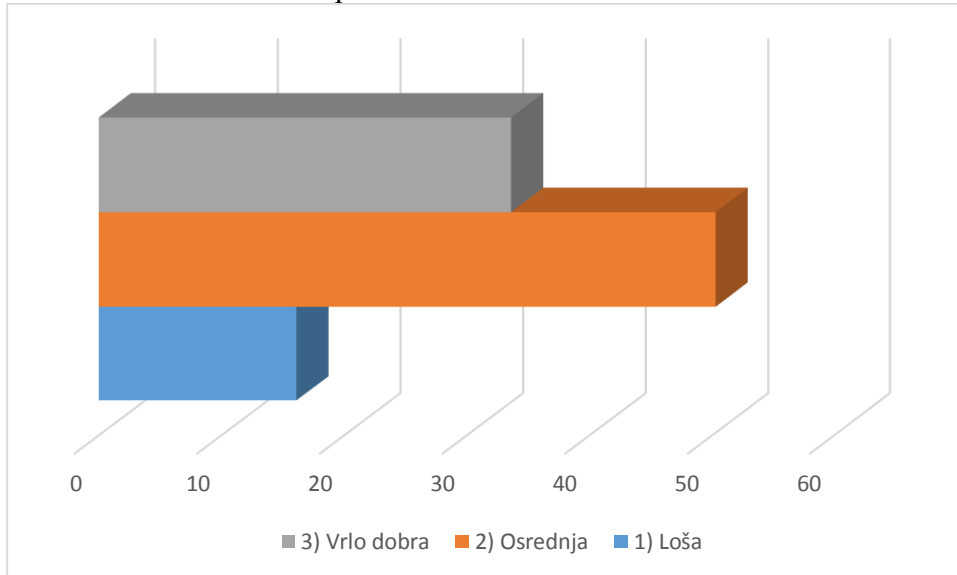
Izvor podataka: LAG Šumanovci

Od 243 sudionice ankete koje posjeduju vozačku dozvolu: 138 (56,80%) vozi automobil; dok 105(43,20%) ne vozi.

Pitanje 7: Kakva je Vaša informatička pismenost?

- 1) Loša
- 2) Osrednja
- 3) Vrlo dobra

Grafikon 6. Informatička pismenost sudionica ankete

Izvor podataka: LAG Šumanovci

Od 360 sudionica ankete: 58 (16,11%) informatička pismenost im je loša; 181(50,28%) osrednja; 121 (33,61%) vrlo dobra; dok 12 (0,72 %) sudionica ankete nisu odgovorile na ovo pitanje.

Pitanje 8: Koliki broj članova živi u Vašem domaćinstvu?

Tablica 3. Prikaz broja domaćinstava, broja članova, O broj članova, najmanjeg broja članova, najvećeg broja članova domaćinstva sudionica ankete

broj domaćinstva	sveukupan broj članova domaćinstva	Ø broj članova u domaćinstvu	najmanji broj članova u domaćinstvu	najveći broj članova u domaćinstvu
360	1984	5,51	1	12

Izvor podataka: LAG Šumanovci

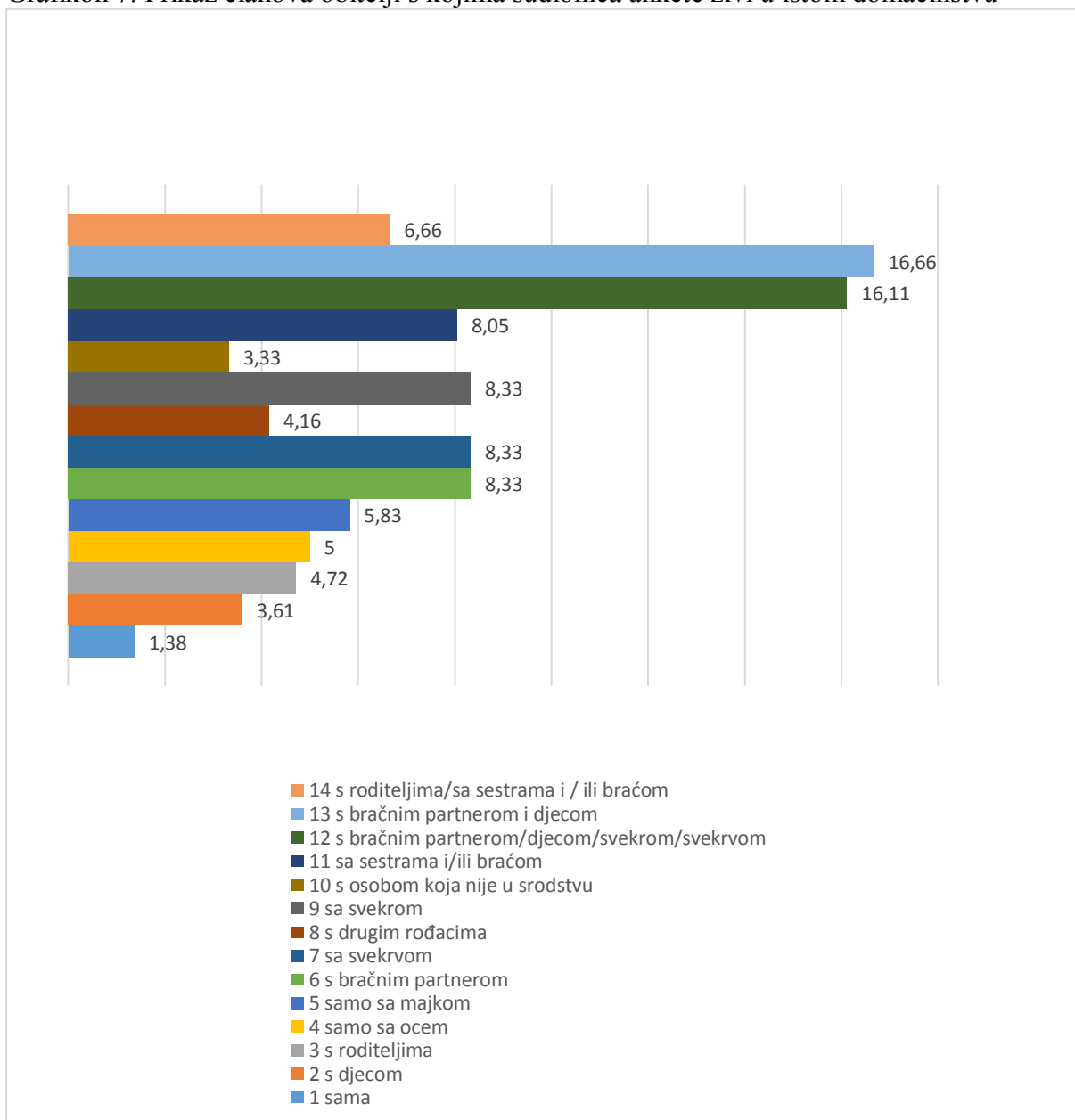
Analizom podataka utvrđeno je slijedeće: prosječan broj članova u domaćinstvu je 5,51; najmanji broj članova u domaćinstvu je jedan (1) što znači da sudionica ankete živi sama; a najveći broj članova u domaćinstvu koji se navodi je dvanaest (12).

Pitanje 9: S kim živite u zajedničkom domaćinstvu?
(zaokružiti sve što odgovara Vašem kućanstvu)

- 1 sama
- 2 s djecom
- 3 s roditeljima
- 4 samo sa ocem
- 5 samo sa majkom
- 6 s bračnim partnerom
- 7 sa svekrvom
- 8 s drugim rođacima
- 9 sa svekrom
- 10 s osobom koja nije u srodstvu
- 11 sa sestrama i/ili braćom

Od 360 sudionica ankete dobiveni su slijedeći odgovori na pitanje s kim žive u zajedničkom domaćinstvu: 5 (1,38%) živi sama; 39 (3,61%) s djecom; 70 (4,72%) s roditeljima; 18 (5,00%) samo s ocem; 21(5,83%) samo sa majkom; 30 (8,33%) s bračnim partnerom/sa svekrvom/svekrom; 15(4,16%) s drugim rođacim; 12 (3,33%) s osobom koja nije u srodstvu; 29(8,05%) sa sestrama i/ili braćom; 58(16,11%) s bračnim partnerom/djecom/svekrom/svekrvom; 60(16,66%) s bračnim partnerom i djecom; 24(6,66%) s roditeljima/sa sestrama i / ili braćom.

Grafikon 7. Prikaz članova obitelji s kojima sudionica ankete živi u istom domaćinstvu

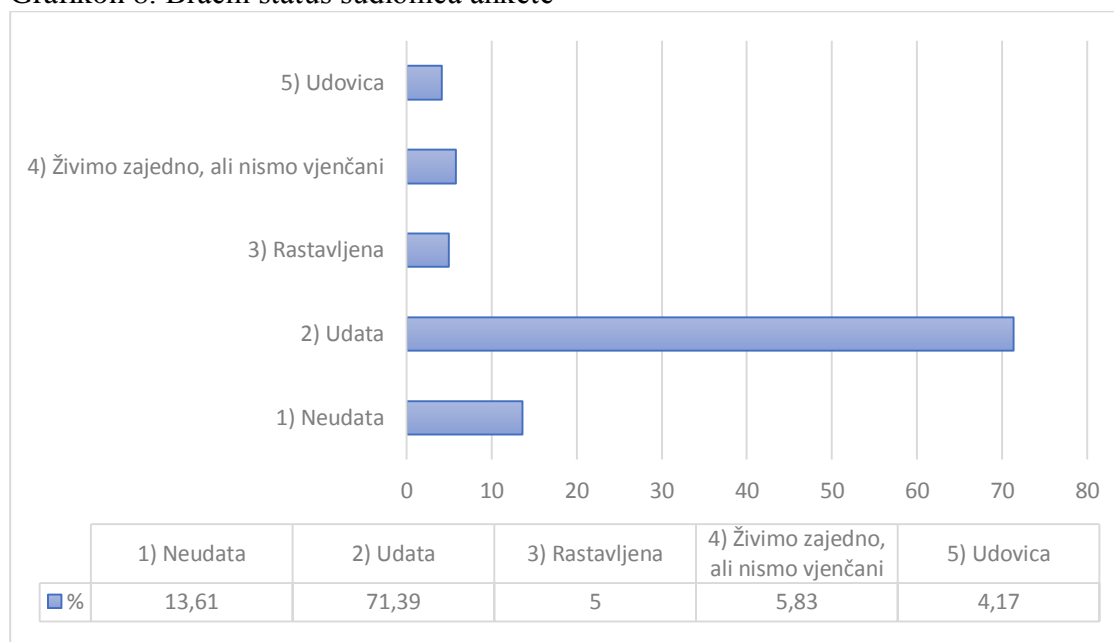

Izvor podataka: LAG Šumanovci

Pitanje 10: Koji je Vaš bračni status?

- 1) Neudata
- 2) Udata
- 3) Rastavljena
- 4) Živimo zajedno, ali nismo vjenčani
- 5) Udovica

Grafikon 8. Bračni status sudionica ankete

Izvor podataka: LAG Šumanovci

Od 360 sudionica ankete: 49 (13,61%) su neudate; 257 (71,39%) su udate; 18 (5,0%) su rastavljene; 21 (5,83%) živi zajedno s osobom s kojom nisu u bračnoj zajednici; 15 (4,17%) su udovice.

Pitanje 11: Koliko ste (ili ste bili) godina u bračnoj zajednici?

Tablica 4. Prikaz broja sudionica ankete koje su dale podatak o broju godina u bračnoj zajednici, O broja godina , najmanjeg broja godina, najvećeg broja godina u bračnoj zajednici na dan ankete

broj sudionica ankete koje su dale podatak o broju godina u bračnoj zajednici	Ø broj godina u bračnoj zajednici	najmanji broj godina u bračnoj zajednici	najveći broj godina u bračnoj zajednici
284	22,5 godina	3 mjeseca	27 godina

Izvor podataka: LAG Šumanovci

Od 290 sudionica ankete koje su udate, rastavljene ili udovice odgovor su dale 284 (97,93%) sudionice ankete, dok 6 (2,07%) sudionica ankete nisu odgovorile na pitanje.

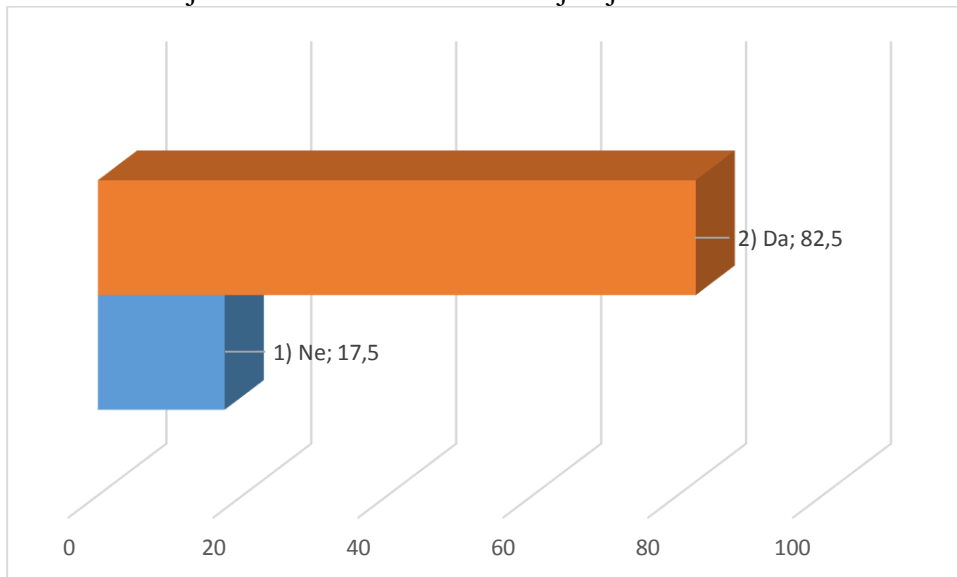
Analizom odgovora na pitanje o godinama koje su provele ili jesu u bračnoj zajednici proizlazi da je njihov prosječan broj godina u bračnoj zajednici 22,5 godina; da je tri (3) mjeseca najmanji period kojeg je sudionica provela u bračnoj zajednici (računajući vrijeme od datuma vjenčanja do datuma ankete), te da je najveći broj godina kojeg je sudionica ankete provela u bračnoj zajednici 27 godina (računajući vrijeme od datuma vjenčanja do datuma ankete).

Pitanje 12: Imate li djece?

1) Ne

2) Da (molimo upišite broj djece): _____

Grafikon 9. Izjava sudionica ankete o imanju djece

Izvor podataka: LAG Šumanovci

Od 360 sudionica ankete: 297 (82,50%) ima djecu; 63 (17,50%) nema.

Temeljem podataka sudionica ankete koje imaju djecu proizlazi da je prosjek broja djece 2,71 po obitelji. Dobna struktura djece: od ukupno 805 djece njih 434 (53,91%) je mlađe od 18 godina, a 371 (46,09%) su djeca starija od 18 godina.

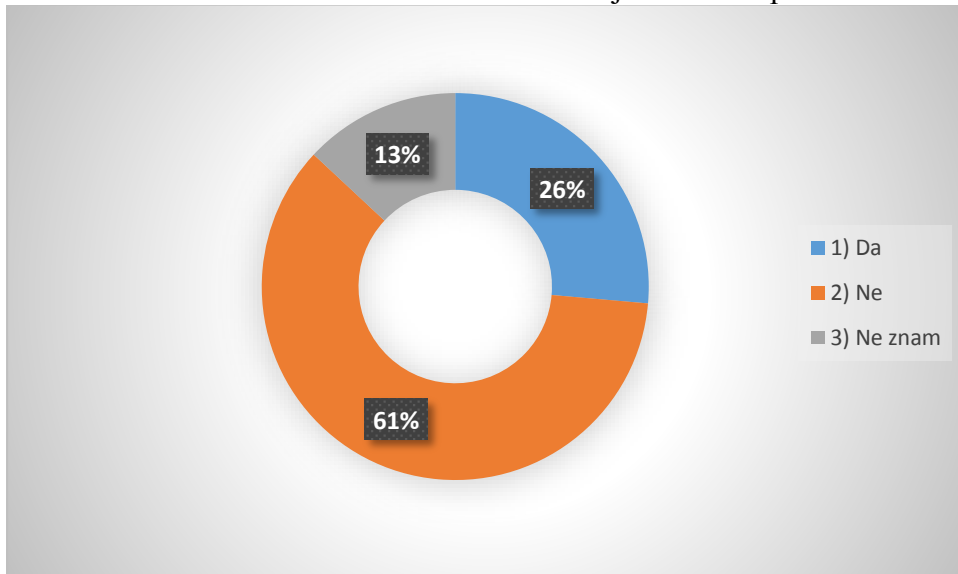
Pitanje 13: Smatrate li da bi bilo bolje da djeca po završetku školovanja ostanu živjeti na selu ?

1) Da

2) Ne

3) Ne znam

Grafikon 10. Stav sudionica ankete o ostanku djece na selu po završetku školovanja

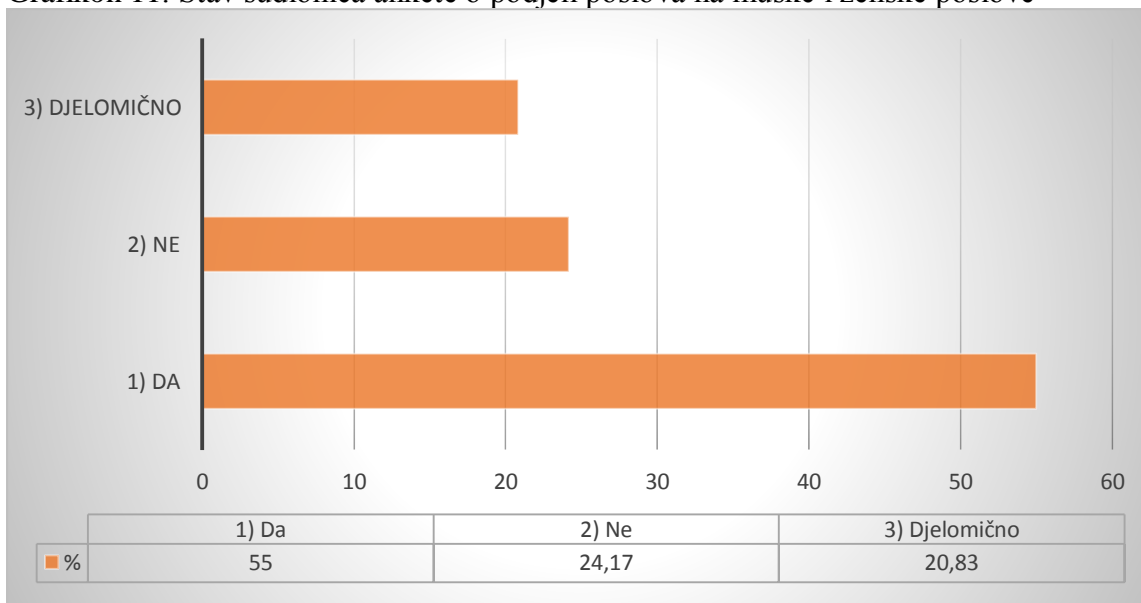
Izvor podataka: LAG Šumanovci

Od 360 sudionica ankete: 95 (26,39%) smatra da bi bilo bolje da djeca po završetku školovanja ostanu živjeti na selu; 218 (60,56%) smatra da ne bi bilo bolje; 47 (13,06%) ne zna (nema definiran stav o tome).

Pitanje 35: Postoji li u Vašem gospodarstvu podjela na muške i ženske poslove?

- 1) Da
- 2) Ne
- 3) Djelomično

Grafikon 11. Stav sudionica ankete o podjeli poslova na muške i ženske poslove

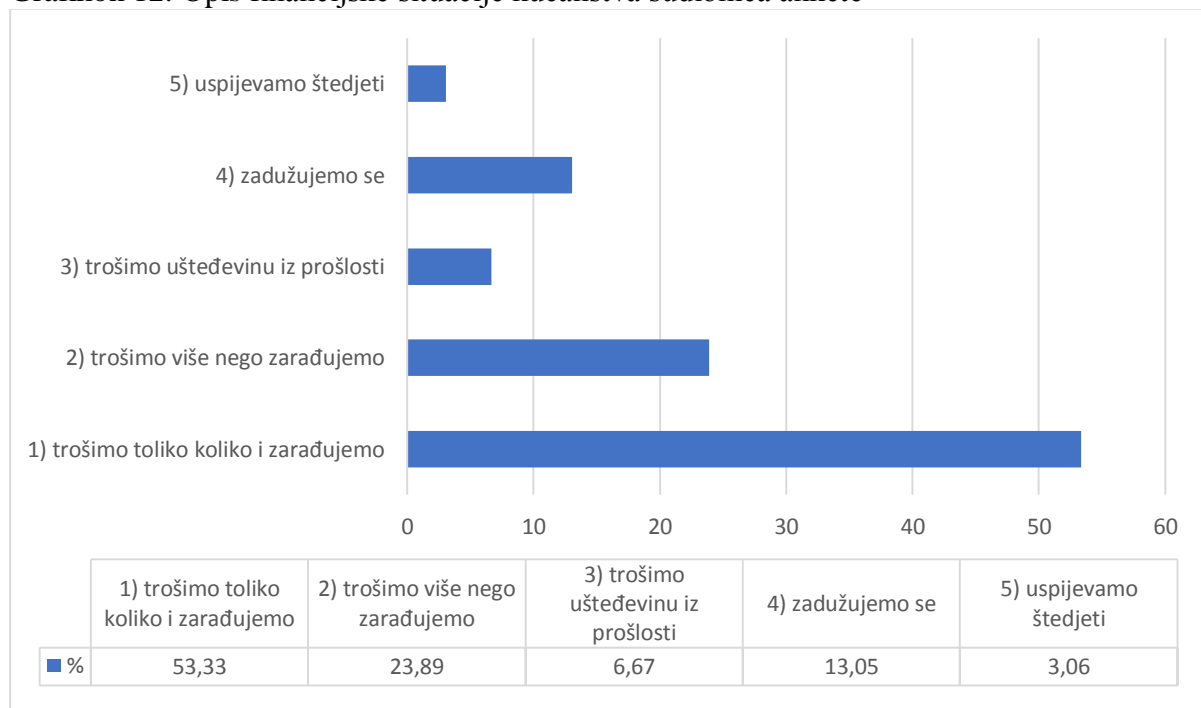
Izvor podataka: LAG Šumanovci

Od 360 sudionica ankete 198(55,00%) smatraju da u njihovom domaćinstvu postoji podjela na muške i ženske poslove; 87 (24,17%) smatra da ne postoji podjela na muške i ženske poslove; dok 75 (20,83%) sudionica odgovorilo je djelomično postoji podjela na muške i ženske poslove.

Pitanje 15: Koja od navedenih izjava najbolje opisuje sadašnju financijsku situaciju Vašeg kućanstva?

- 1) trošimo toliko koliko i zarađujemo
- 2) trošimo više nego zarađujemo
- 3) trošimo uštedevinu iz prošlosti
- 4) zadužujemo se
- 5) uspijevamo štedjeti

Grafikon 12. Opis financijske situacije kućanstva sudionica ankete

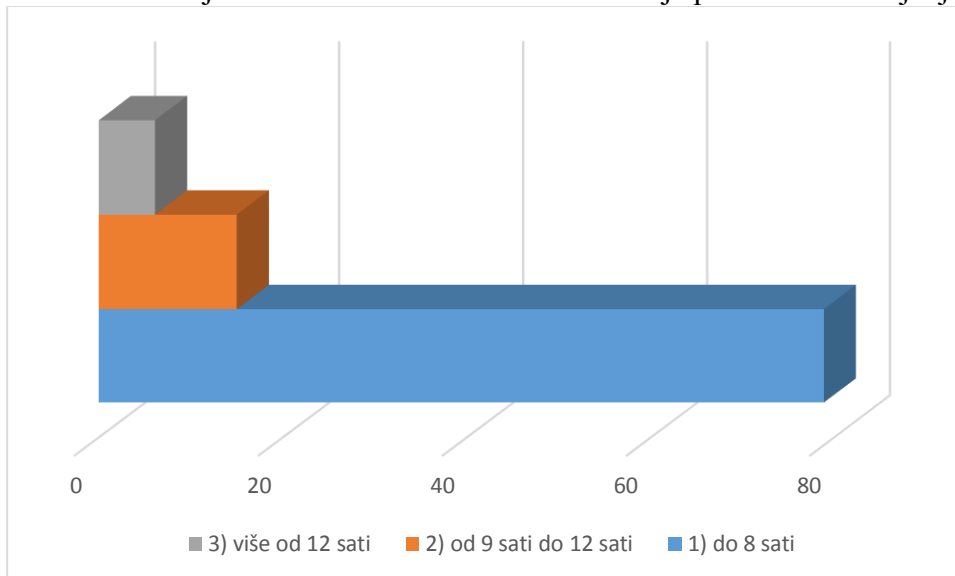
Izvor podataka: LAG Šumanovci

Od 360 sudionica ankete: 192 (53,33%) odgovorilo je da troše toliko koliko i zarađuju; 86 (23,89%) troše više nego što zarađuju; 24 (6,67%) troše uštedevinu iz prošlosti; 47 (13,05%) se zadužuje; 11 (3,05%) uspijeva uštedjeti.

Pitanje 16: Koliko vremena Vi prosječno provodite u obavljanju kućanskih poslova?

- 1) do 8 sati
- 2) od 9 sati do 12 sati
- 3) više od 12 sati
- 4) _____

Grafikon 13. Izjava sudionica ankete o vremenu koje provode u obavljanju kućanskih poslova

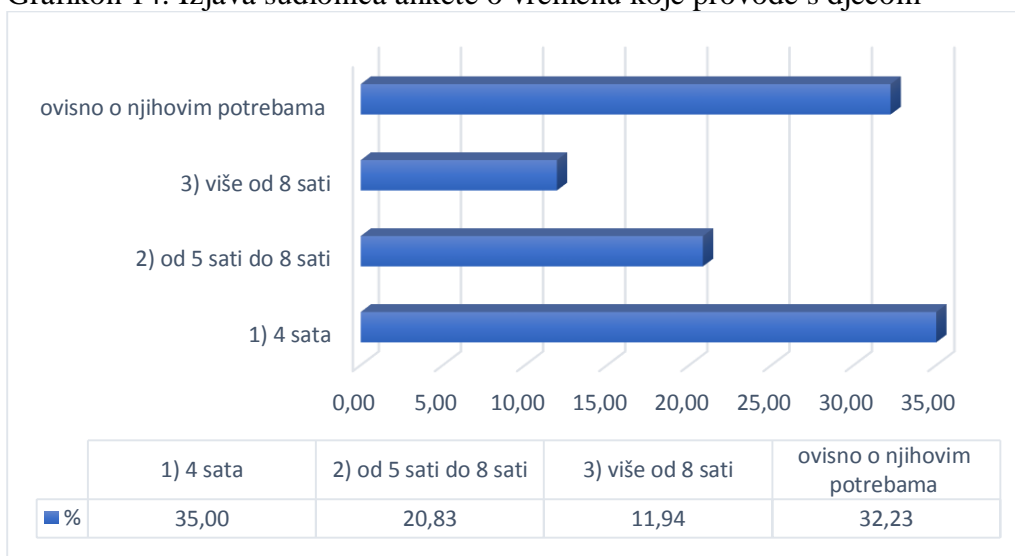
Izvor podataka: LAG Šumanovci

Od 360 sudionica ankete: 284 (78,89%) u obavljanju kućanskih poslova u prosjeku provode do 8 sati dnevno; 54 (15,00%) od 9 do 12 sati dnevno; 22 (6,11%) više od 12 sati dnevno.

Pitanje 17: Koliko vremena Vi prosječno provodite s djecom?

- 1) 4 sata
- 2) od 5 sati do 8 sati
- 3) više od 8 sati
- 4) _____

Grafikon 14. Izjava sudionica ankete o vremenu koje provode s djecom

Izvor podataka: LAG Šumanovci

Od 297 sudionica ankete koje imaju djecu: 104 (35,00%) s djecom provode do 4 sati dnevno; 62 (20,83%) od 5 do 8 sati dnevno; 35 (11,94%) više od 8 sati dnevno; 96 (32,23%) izjavilo je da vrijeme koje provode s djecom ovisi o njihovoj dobi i njihovim potrebama.

Pitanje 18: Koliko vremena imate isključivo za sebe?

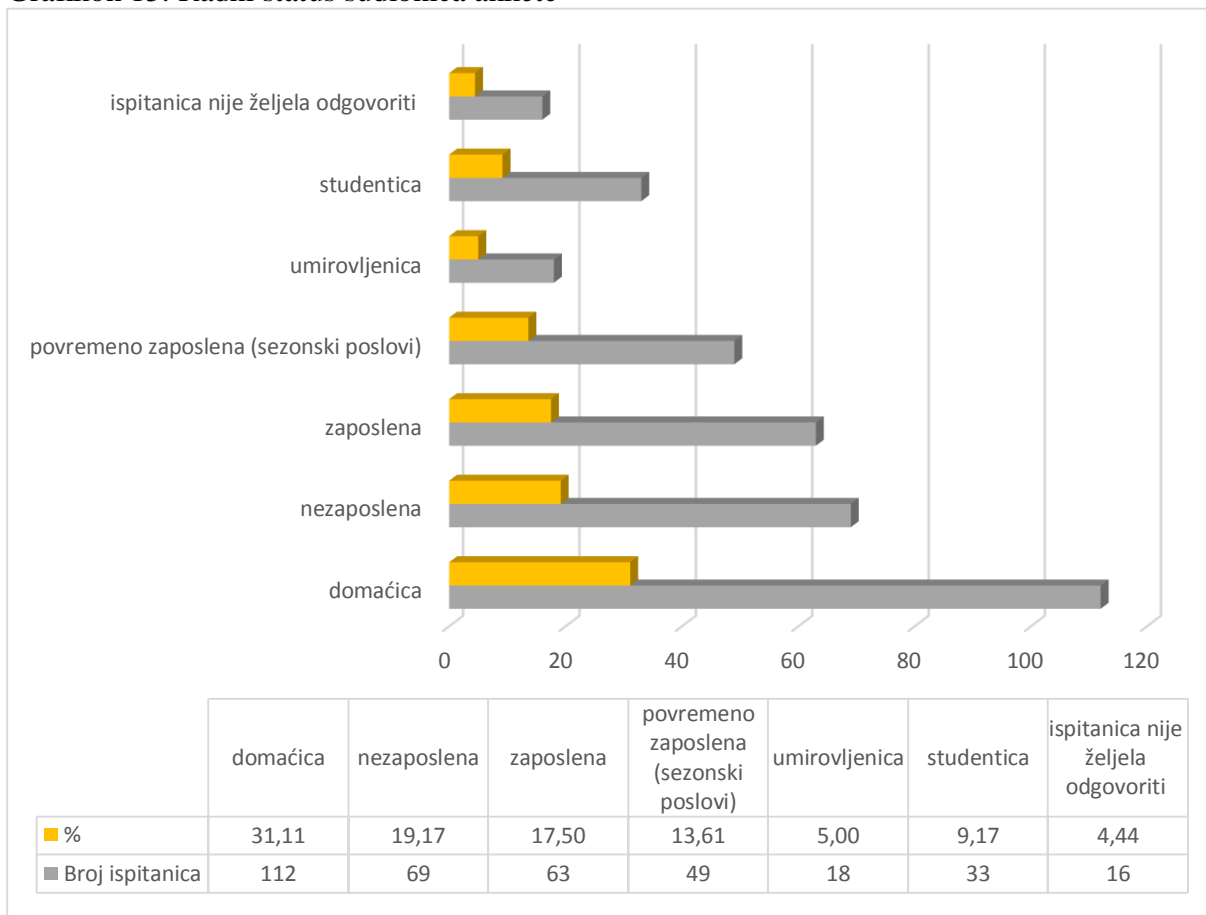
_____ sati dnevno

Analizirajući odgovore 360 sudionica ankete zaključak je da u prosjeku imaju od 1,5 do 2 sata dnevno vremena isključivo za sebe. Naime, teško je bilo definirati koliko dnevno vremena sudionice ankete mogu odvojiti za sebe jer prema njihovim odgovorima to ovisi o: broju članova obitelji; poslovima na gospodarstvu (posebice onim sezonskim poslovima); starosnoj dobi djece i njihovim potrebama za vremenom koje im trebaju posveti, potrebnoj skrbi koju trebaju pružiti starijim članovima obitelji i sl.

Pitanje 19: Koji je Vaš radni status?

- 1) Domaćica
- 2) Zaposlena izvan domaćinstva
- 3) Povremeno zaposlena izvan domaćinstva (sezonski poslovi)
- 4) Ostalo (molimo, upišite): _____

Grafikon 15. Radni status sudionica ankete

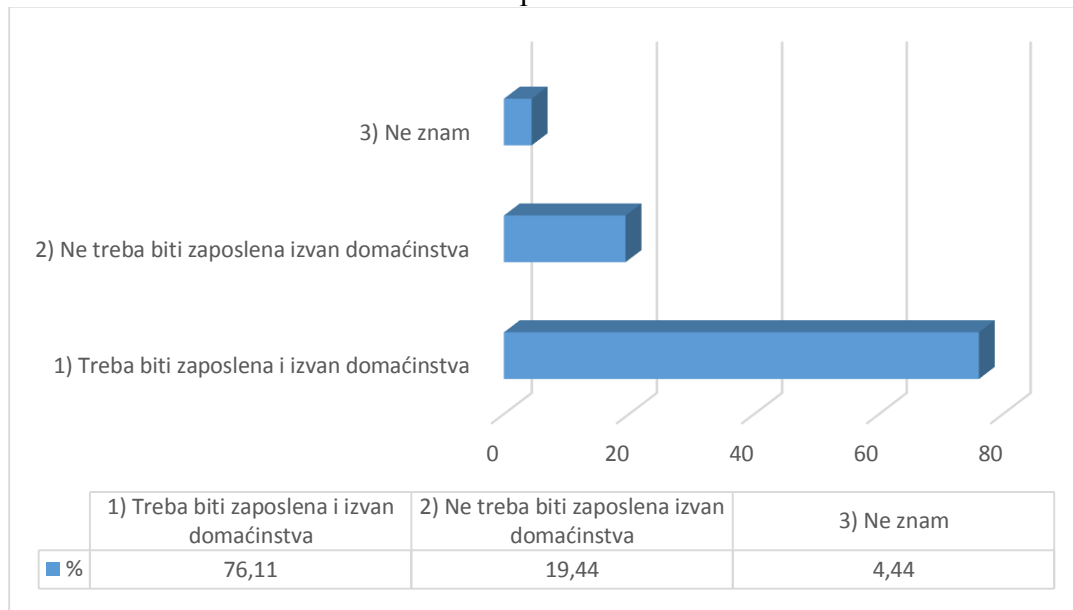
Izvor podataka: LAG Šumanovci

Od 360 sudionica ankete: 112 (31,11%) su domaćice; 69 (19,17%) nezaposlene; 63 (17,50%) zaposlene (u radnom odnosu); 49 (13,61%) povremeno zaposlene (sezonski poslovi); 18 (5,00%) imaju status umirovljenice; 33 (9,17%) su studentice; dok 16 (4,44%) sudionice ankete nisu odgovorile na ovo pitanje.

Pitanje 20: Smatrate da li žena na selu treba ili ne treba biti zaposlena izvan domaćinstva?

- 1) Treba biti zaposlena i izvan domaćinstva
- 2) Ne treba biti zaposlena izvan domaćinstva
- 3) Ne znam

Grafikon 16. Stav sudionica ankete o zaposlenosti žena na selu izvan domaćinstva

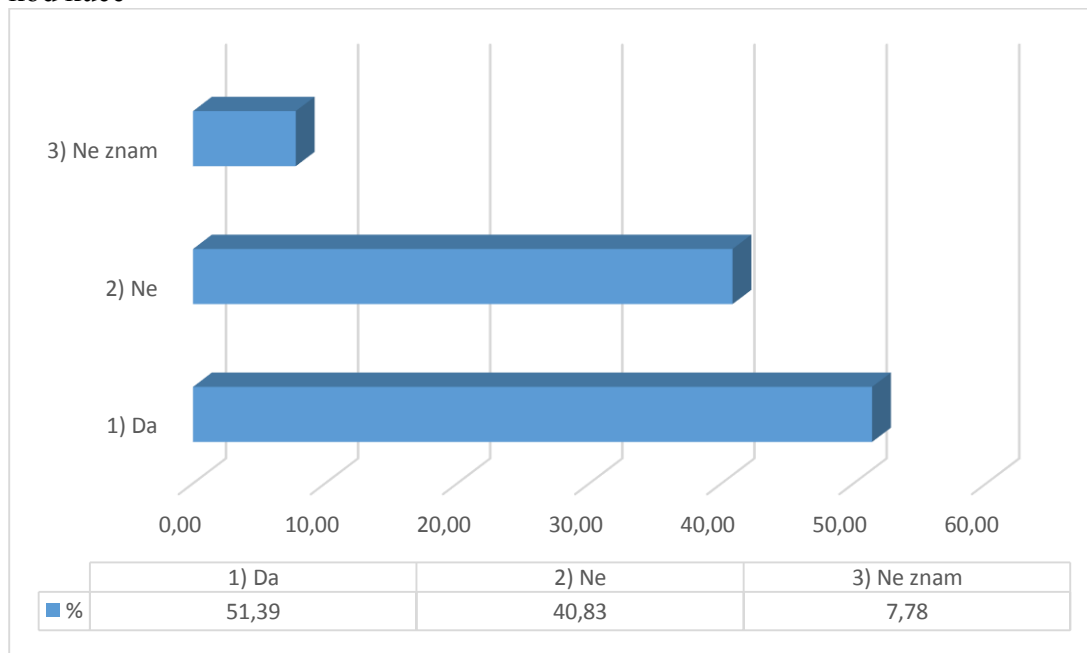
Izvor podataka: LAG Šumanovci

Od 360 sudionica ankete: 274 (76,11%) smatra da žena na selu treba biti zaposlena izvan domaćinstva; 70 (19,44%) smatra da ne treba; 19 (4,44%) ne zna.

Pitanje 21: Smatrate li da žena na selu, radeći kod kuće, može ostvariti financijsku dobit?

- 1) Da
- 2) Ne
- 3) Ne znam

Grafikon 17. Stav sudionica ankete o mogućnostima ostvarenja financijske dobiti ako žena radi kod kuće

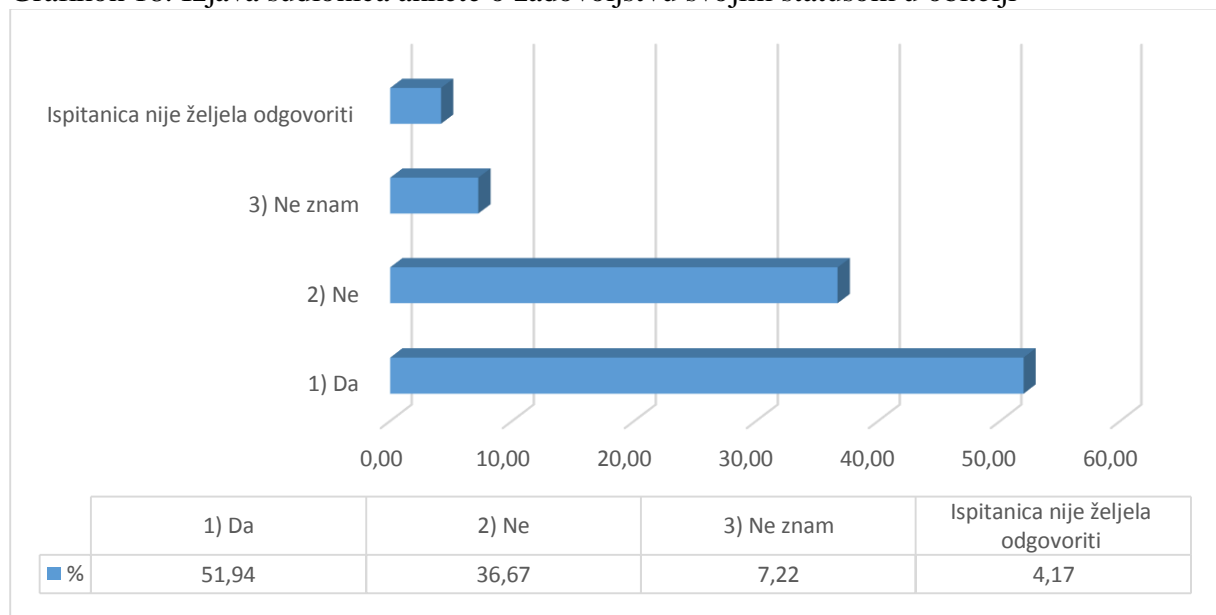
Izvor podataka: LAG Šumanovci

Od 360 sudionica ankete: 185 (51,39%) smatra da žena radeći kod kuće može ostvariti financijsku dobit; 147 (40,83%) smatra da ne može; 28 (7,78%) ne zna. Dio sudionica ankete koje smatraju da žena radeći kod kuće može ostvariti financijsku dobit, navode da taj rad često puta nije dovoljno vrednovan od strane članova obitelji kao što je rad kada je žena zaposlena izvan domaćinstva.

Pitanje 22: Jeste li zadovoljni svojim statusom u obitelji?

- 1) Da
- 2) Ne
- 3) Ne znam

Grafikon 18. Izjava sudionica ankete o zadovoljstvu svojim statusom u obitelji

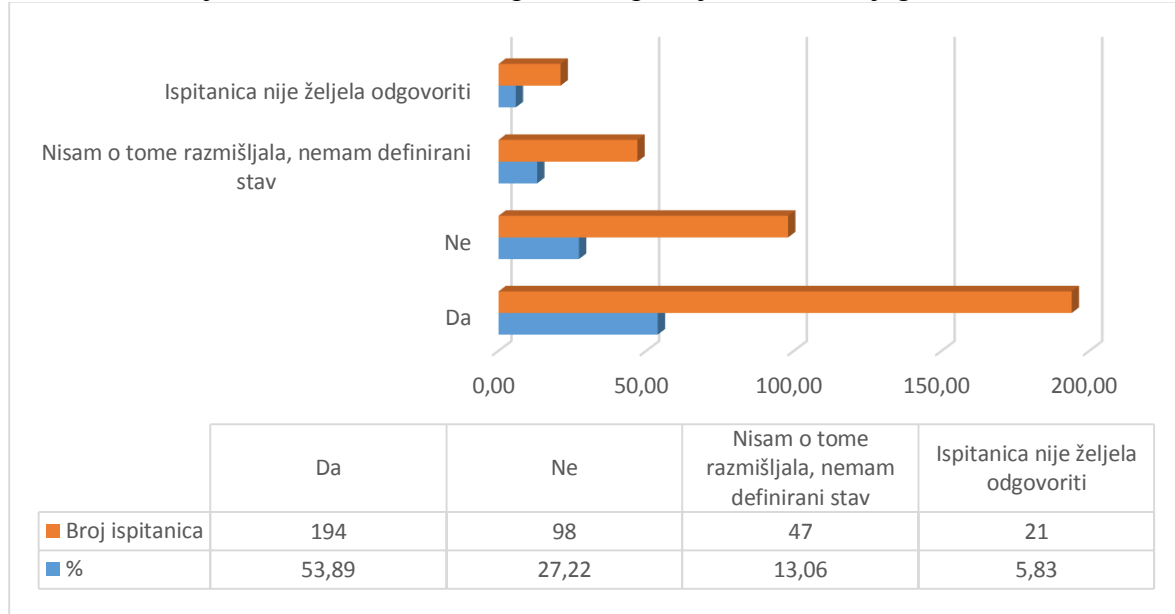
Izvor podataka: LAG Šumanovci

Od 360 sudionica ankete: 187 (51,94%) je zadovoljno svojim statusom u obitelji; 132 (36,67%) nije zadovoljno; 26 (7,22%) ne zna; dok 15 (4,17%) sudionice ankete nisu odgovorile na ovo pitanje.

Pitanje 23: Kada bi imali priliku da li bi promijenili sadašnji način života?

- 1) Da
- 2) Ne
- 3) _____ (nisam o tome razmišljala, nemam definirani stav)

Grafikon 19. Izjava sudionica ankete o prilici za promjenom sadašnjeg načina života

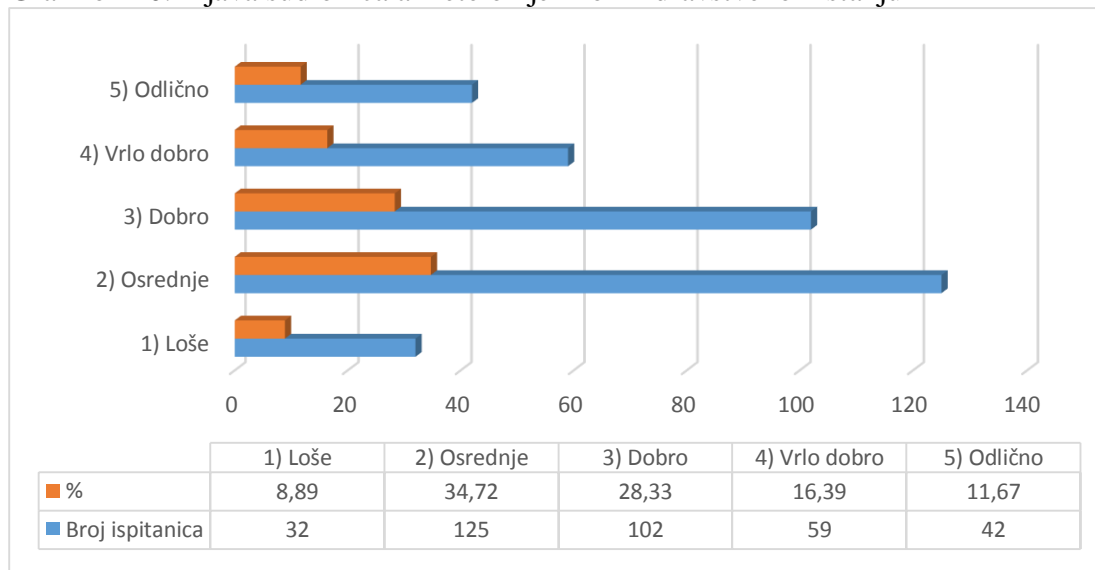
Izvor podataka: LAG Šumanovci

Od 360 sudionica ankete njih 98 (27,22%) kad bi imale priliku promijenile bi sadašnji način života; 194 (53,89%) ne bi mijenjale sadašnji način života; 47 (13,06%) nisu o tome razmišljale i nemaju definiran stav; dok 21 (5,83%) sudionice ankete nisu odgovorile na ovo pitanje.

Pitanje 24: Kako procjenjujete Vaše zdravstveno stanje?

- 1) Loše
- 2) Osrednje
- 3) Dobro
- 4) Vrlo dobro
- 5) Odlično

Grafikon 20. Izjava sudionica ankete o njezinom zdravstvenom stanju

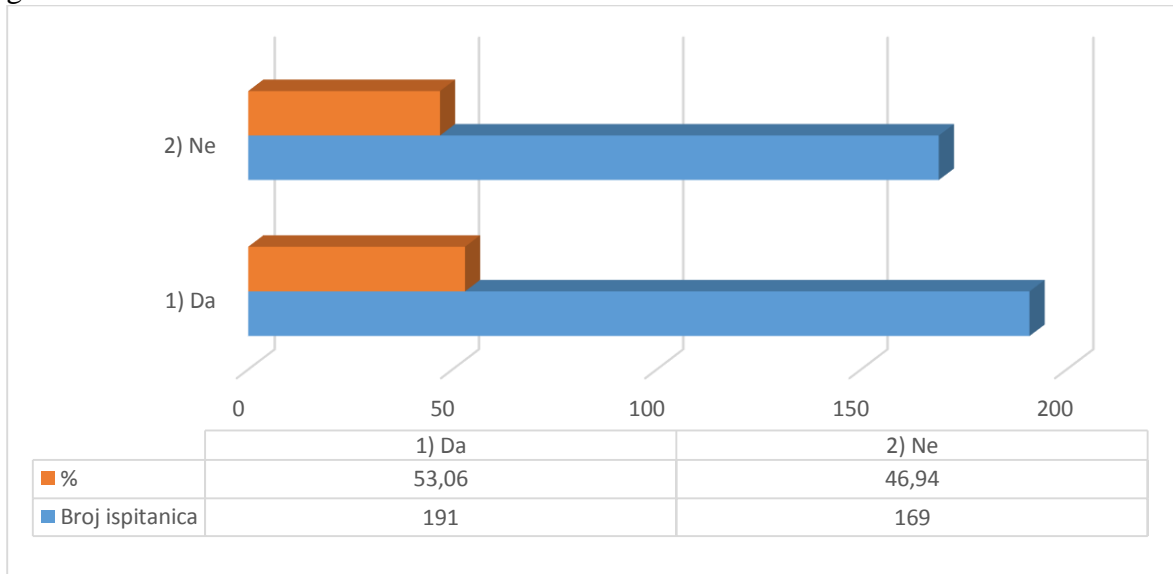
Izvor podataka: LAG Šumanovci

Od 360 sudionica ankete: 32 (8,89%) procjenjuje svoje zdravstveno stanje lošim; 125 (34,72%) osrednjim; 102 (28,33%) dobrim; 59 (16,39%) vrlo dobrim; 42 (11,67%) odličnim.

Pitanje 25: Da li ste u posljednjih godinu dana zbog neke bolesti odlazili liječniku?

- 1) Da
- 2) Ne

Grafikon 21. Izjava sudionica ankete o odlasku liječniku zbog neke bolesti u posljednjih godinu dana

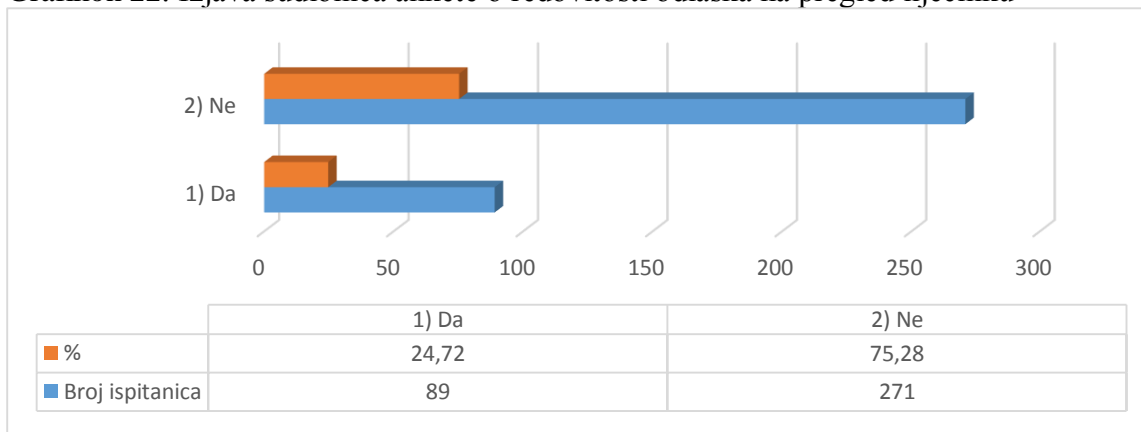
Izvor podataka: LAG Šumanovci

Od 360 sudionica ankete: 191 (53,06%) u posljednjih godinu dana odlazilo je liječniku zbog neke bolesti; 169 (46,94%) nije odlazilo.

Pitanje 26: Da li idete redovito (barem jednom godišnje) na pregled liječniku iako niste bolesni?

- 1) Da
- 2) Ne

Grafikon 22. Izjava sudionica ankete o redovitosti odlaska na pregled liječniku

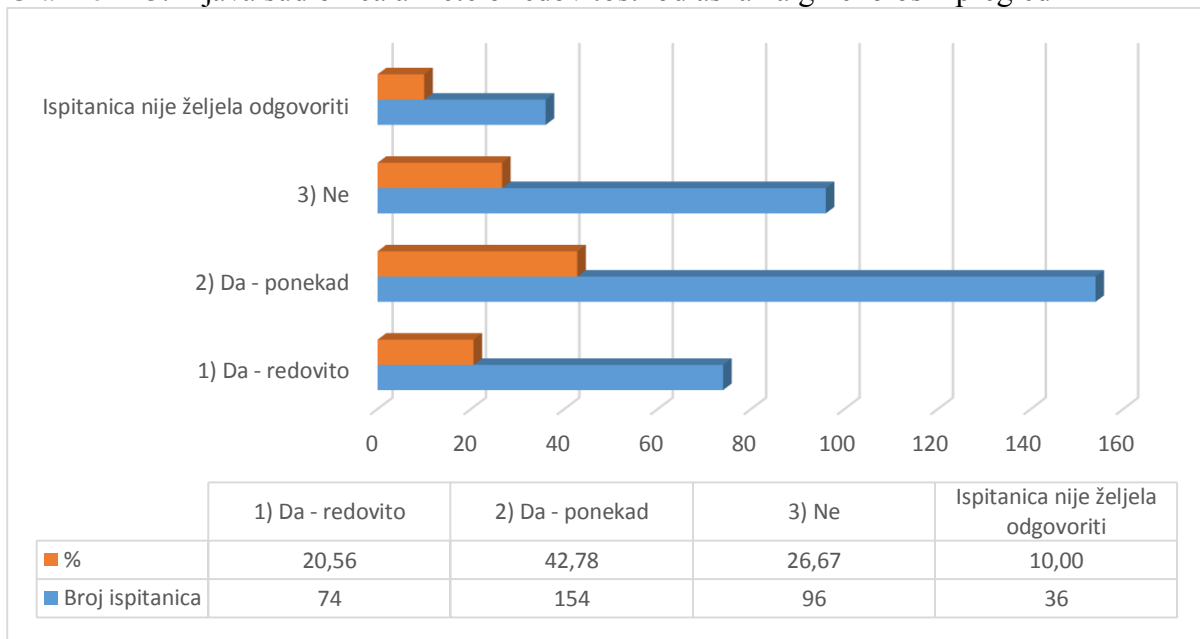
Izvor podataka: LAG Šumanovci

Od 360 sudionica ankete: 89 (24,72%) odlazi redovito (barem jednom godišnje) na pregled liječniku iako nisu bolesne; 271 (75,28%) ne odlazi redovito.

Pitanje 27: Da li idete na pregled ginekologu?

- 1) Da - redovito
- 2) Da - ponekad
- 3) Ne

Grafikon 23. Izjava sudionica ankete o redovitosti odlaska na ginekološki pregled

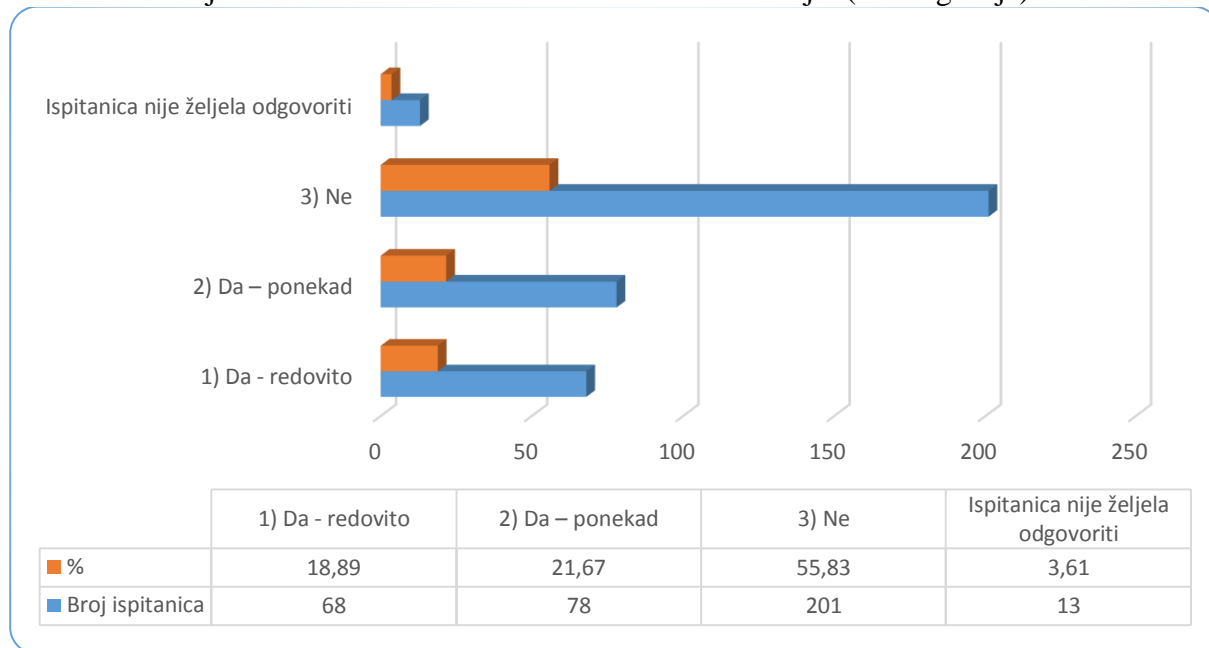
Izvor podataka: LAG Šumanovci

Od 360 sudionica ankete: 74 (20,56%) odlazi redovito na ginekološki pregled; 154 (42,78%) odlazi, ali ne redovito (ponekad); 96 (26,67%) ne odlazi; dok 36 (10,00 %) sudionica ankete nisu odgovorile na ovo pitanje.

Pitanje 28: Da li obavljate mamografiju (kontrola dojki)?

- 1) Da - redovito
- 2) Da – ponekad
- 3) Ne

Grafikon 24. Izjava sudionica ankete o redovitosti kontrole dojki (mamografija)

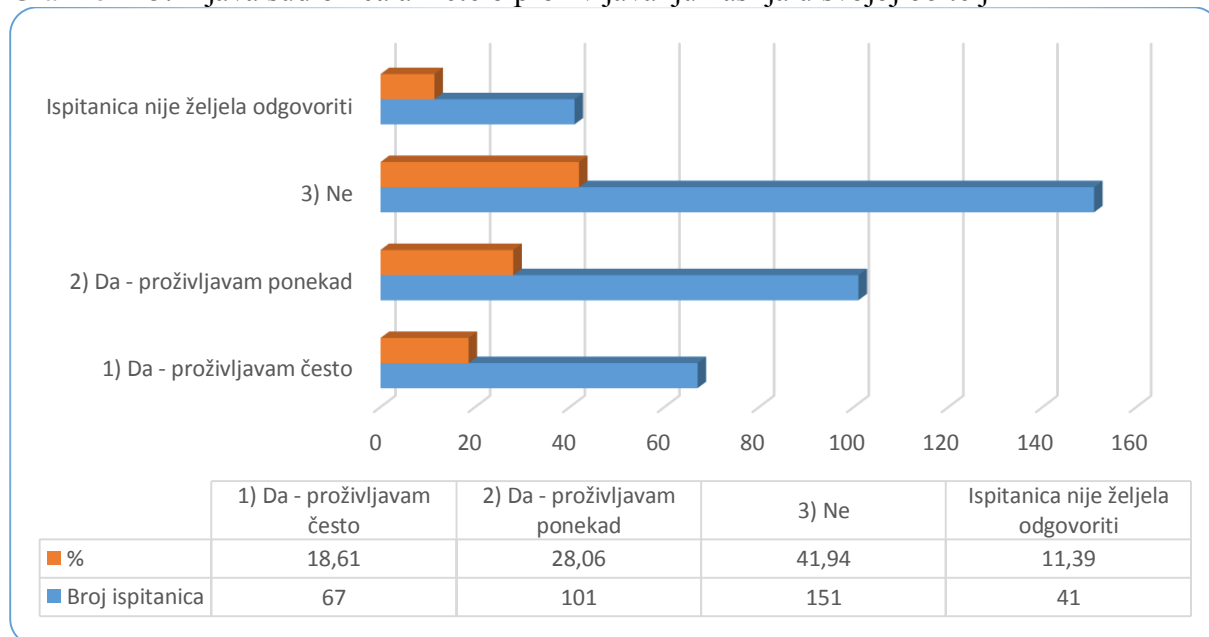
Izvor podataka: LAG Šumanovci

Od 360 sudionica ankete: 68 (18,89%) redovito obavlja mamografiju; 78 (21,67%) obavlja mamografiju, ali ne redovito (ponekad); 201 (55,83%) ne obavlja redovito; dok 13 (3,61%) sudionica ankete nisu odgovorile na ovo pitanje.

Pitanje 29: Proživljavate li nasilje u obitelji?

- 1) Da - proživljam često
- 2) Da - proživljam ponekad
- 3) Ne

Grafikon 25. Izjava sudionica ankete o proživljavanju nasilja u svojoj obitelji

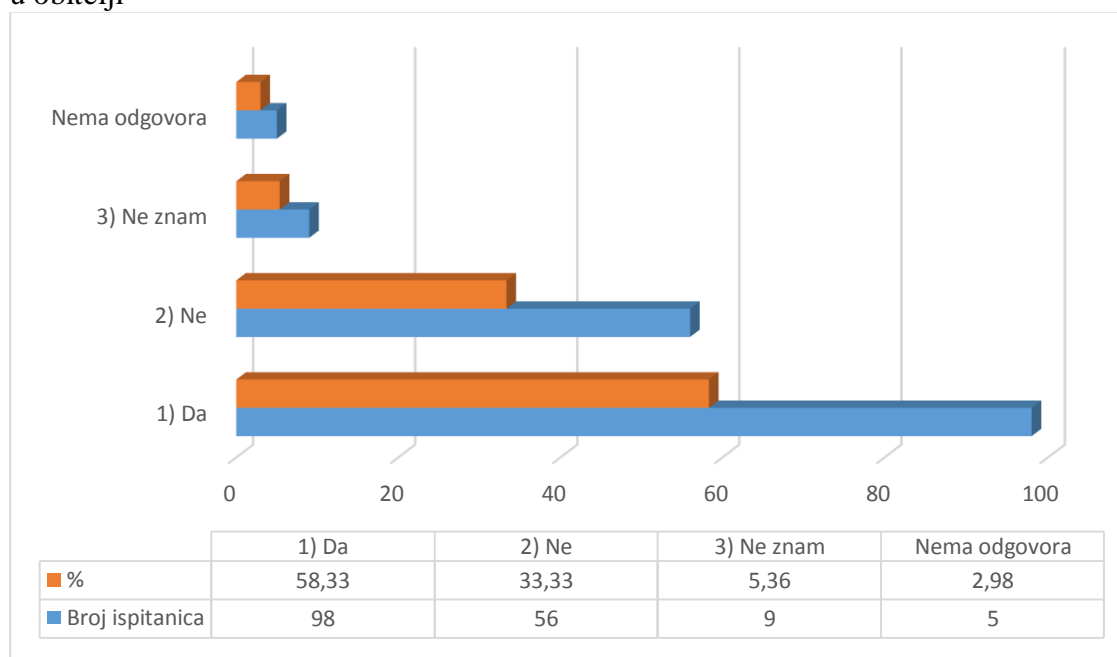
Izvor podataka: LAG Šumanovci

Od 360 sudionica ankete: 67 (18,61%) često proživljava nasilje u obitelji; 101 (28,06%) proživljava povremeno; 151 (41,94%) ne proživljava nasilje u obitelji; dok 41(11,39%) sudionica ankete nisu odgovorile na ovo pitanje.

Pitanje 30: Da li Vam je potrebna pomoć u sprječavanju nasilja u obitelji?

- 1) Da
- 2) Ne
- 3) Ne znam

Grafikon 26. Izjava sudionica ankete o potrebi traženja pomoći u sprječavanju nasilja u obitelji

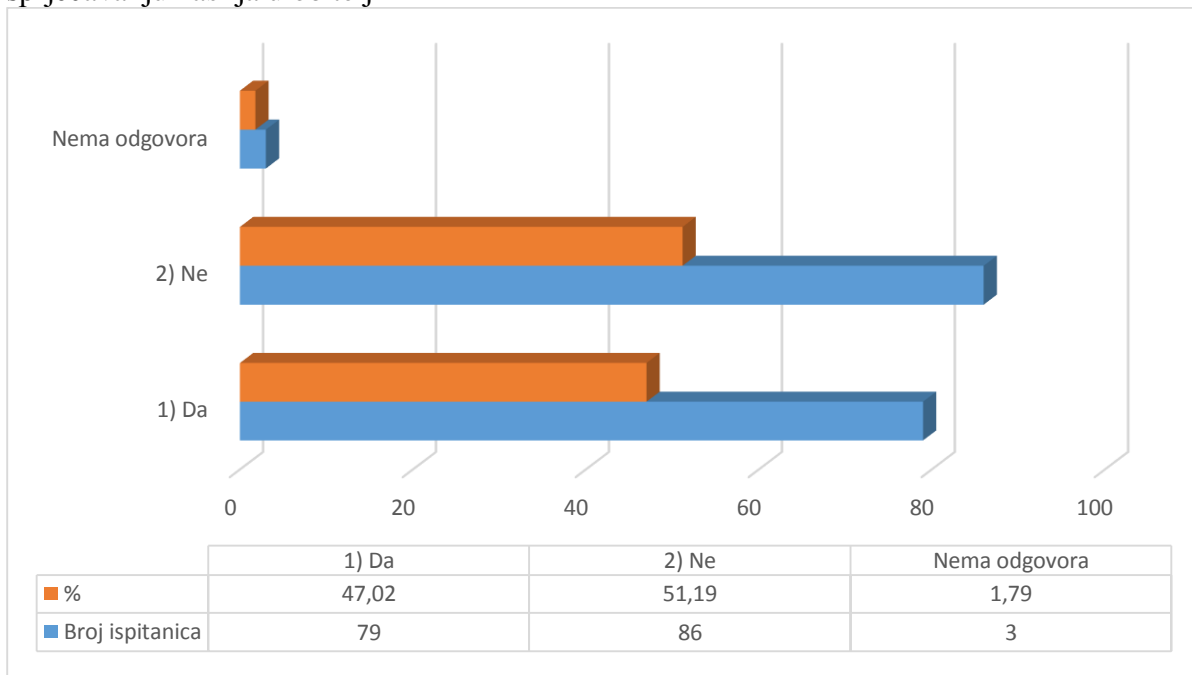
Izvor podataka: LAG Šumanovci

Od 168 sudionica ankete koje proživljavaju nasilje u obitelji: 98 (58,33%) treba pomoć u sprječavanju nasilja; 56 (33,33%) ne treba pomoć; 9 (5,36%) ne zna; dok 5 (2,98%) sudionica ankete nisu odgovorile na ovo pitanje.

Pitanje 31: Da li znate gdje treba tražiti pomoć u sprječavanju nasilja u obitelji?

- 1) Da
- 2) Ne

Grafikon 27. Izjava sudionica ankete o poznavanju mjesta gdje može tražiti pomoć u sprječavanju nasilja u obitelji

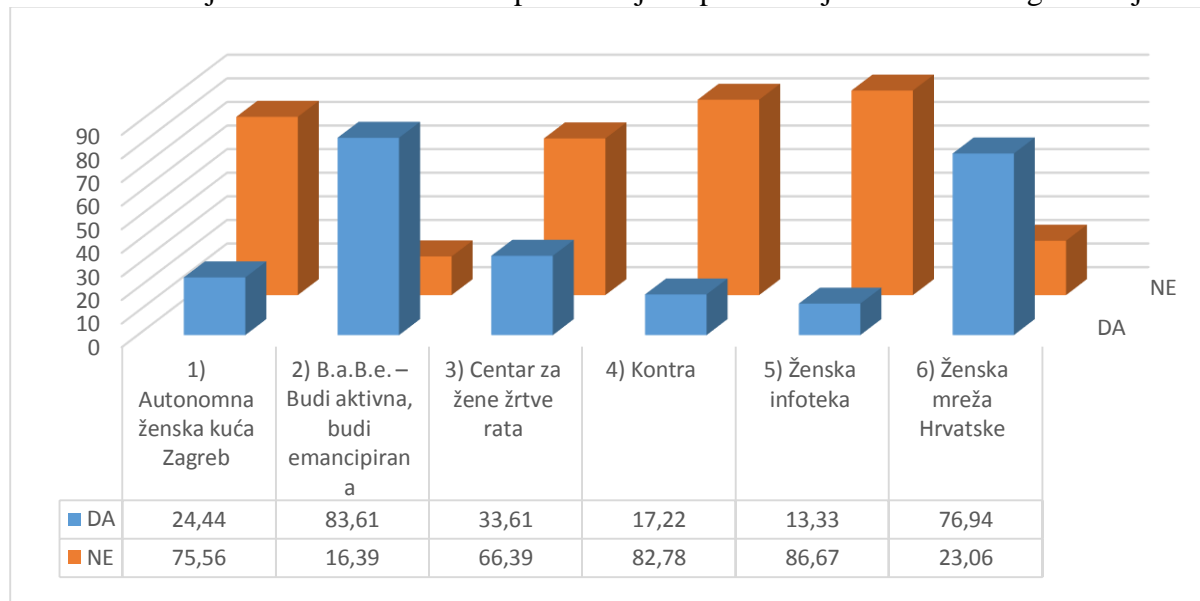
Izvor podataka: LAG Šumanovci

Od 168 sudionica ankete koje proživljavaju nasilje u obitelji njih 79 (47,02%) zna gdje treba potražiti pomoć, 86 (51,19%) ne zna gdje treba potražiti pomoć, dok 3 (1,79%) sudionica ankete nisu odgovorile na ovo pitanje.

Pitanje 32: Jeste li čuli za slijedeće ženske nevladine organizacije?

1) Autonomna ženska kuća Zagreb	DA	NE
2) B.a.B.e. – Budi aktivna, budi emancipirana	DA	NE
3) Centar za žene žrtve rata	DA	NE
4) Kontra	DA	NE
5) Ženska infoteka	DA	NE
6) Ženska mreža Hrvatske	DA	NE

Grafikon 28. Izjava sudionica ankete o poznavanju/nepoznavanju nevladinih organizacija

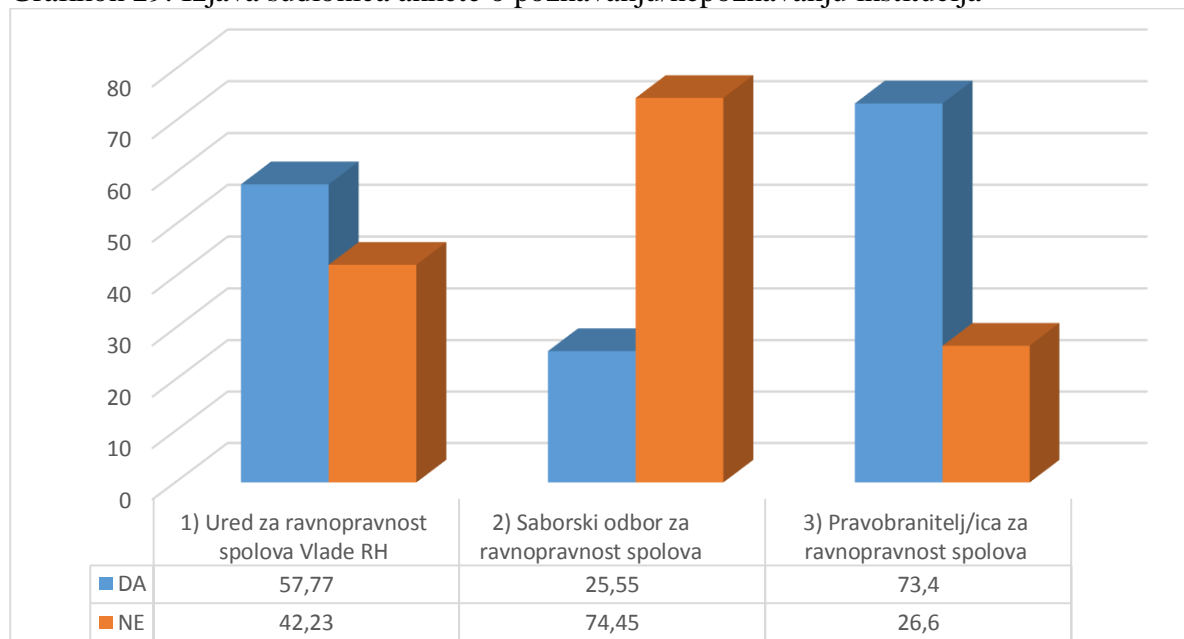
Izvor podataka: LAG Šumanovci

Od 360 sudionica ankete za ženske nevladine organizacije: *Autonomna ženska kuća Zagreb* 88 (24,44%) zna, 272 (75,56%) ne zna; *B.a.B.e. – Budi aktivna, budi emancipirana* 301 (83,61%) zna, 59 (16,39%) ne zna; *Centar za žene žrtve rata* 121 (33,61%) zna, 239 (66,39%) ne zna; *Kontra* 62 (17,22%) zna, 298 (82,78%) ne zna; *Ženska infoteka* 48 (13,33%) zna, 312 (86,67%) ne zna; *Ženska mreža Hrvatske* 277 (76,94%) zna, 83 (23,06%) ne zna.

Pitanje 33: Jeste li čuli za slijedeće institucije?

1) Ured za ravnopravnost spolova Vlade RH	DA	NE
2) Saborski odbor za ravnopravnost spolova	DA	NE
3) Pravobranitelj/ica za ravnopravnost spolova	DA	NE

Grafikon 29. Izjava sudionica ankete o poznavanju/nepoznavanju institucija

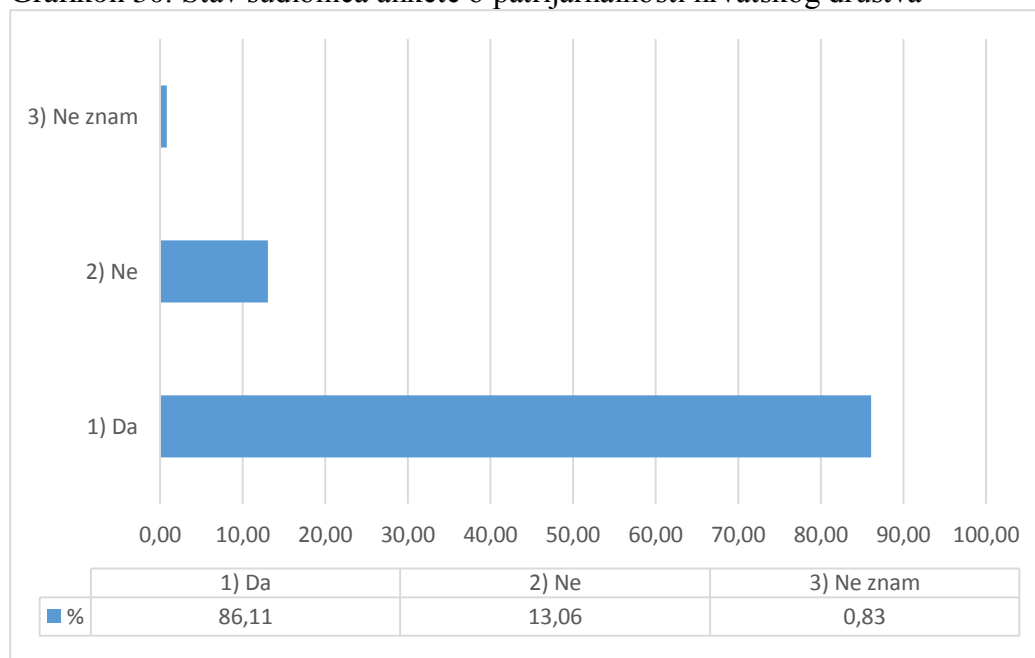
Izvor podataka: LAG Šumanovci

Od 360 sudionica ankete za: *Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske* 208 (57,77%) zna, 152 (42,23%) ne zna; *Saborski odbor za ravnopravnost spolova* 92 (25,55%) zna, 268 (74,45%) ne zna; *Pravobraniteljicu za ravnopravnost spolova* 264 (73,40%) zna, 96 (26,60%) ne zna.

Pitanje 34: Smatrate li da je hrvatsko društvo patrijarhalno (izražena dominacija muškarca nad ženom u obitelji)?

- 1) Da
- 2) Ne
- 3) Ne znam

Grafikon 30. Stav sudionica ankete o patrijarhalnosti hrvatskog društva

Izvor podataka: LAG Šumanovci

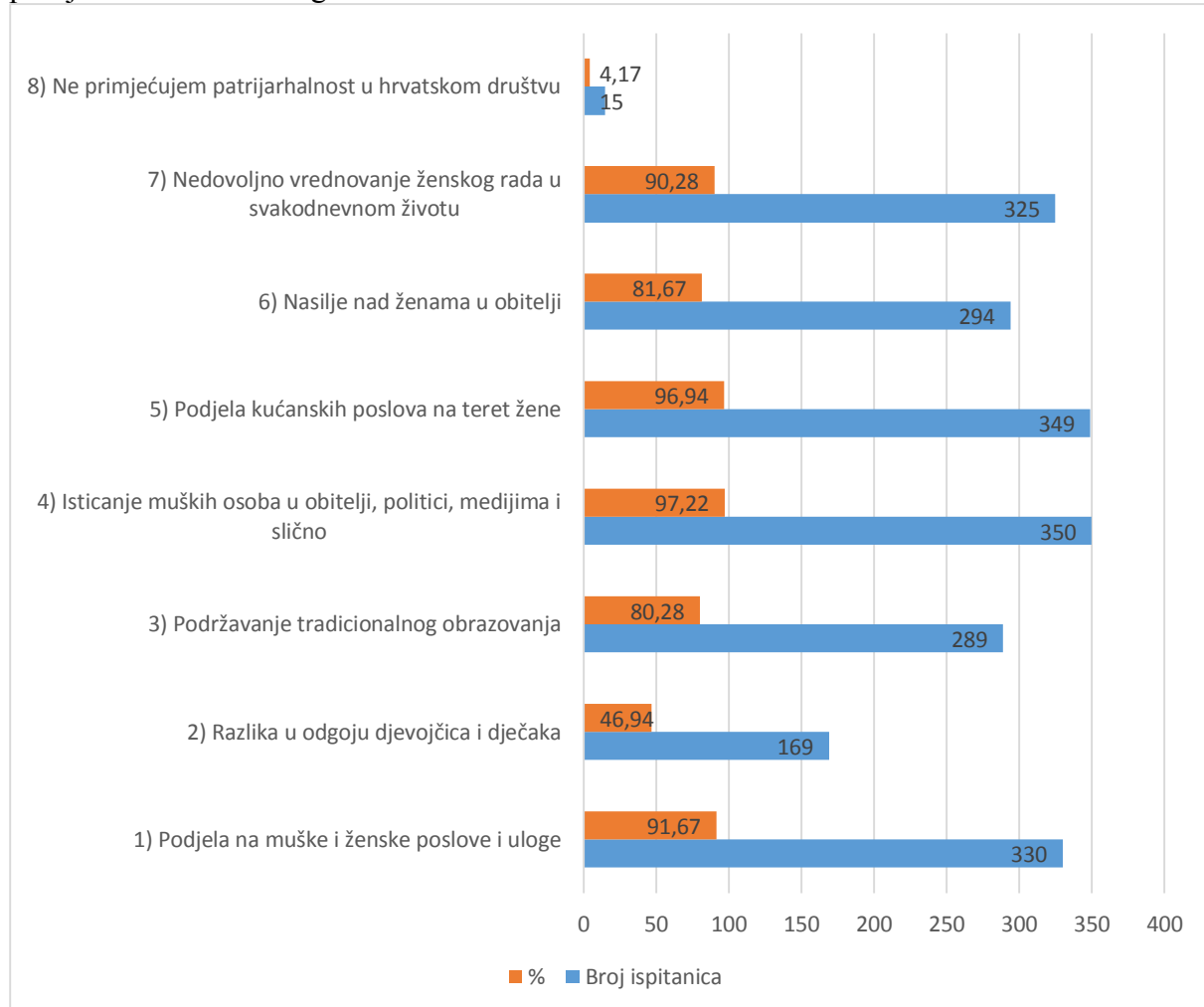
Od 360 sudionica ankete: 310 (86,11%) smatra da je hrvatsko društvo patrijarhalno; 47(13,06%) smatra da nije; 3 (0,83%) ne zna.

Pitanje 35: U kojim situacijama Vi osobno najviše primjećujete patrijarhalnost u društvu?

- 1) Podjela na muške i ženske poslove i uloge
- 2) Razlika u odgoju djevojčica i dječaka
- 3) Podržavanje tradicionalnog obrazovanja
- 4) Isticanje muških osoba u obitelji, politici, medijima i slično
- 5) Podjela kućanskih poslova na teret žene
- 6) Nasilje nad ženama u obitelji
- 7) Nedovoljno vrednovanje ženskog rada u svakodnevnom životu

- 8) Nešto drugo (molimo, upišite): _____
 9) Ne primjećujem patrijarhalnost u hrvatskom društvu

Grafikon 31. Mišljenje sudionica ankete o situacijama temeljem kojih primjećuju patrijarhalnost hrvatskog društva

Izvor podataka: LAG Šumanovci

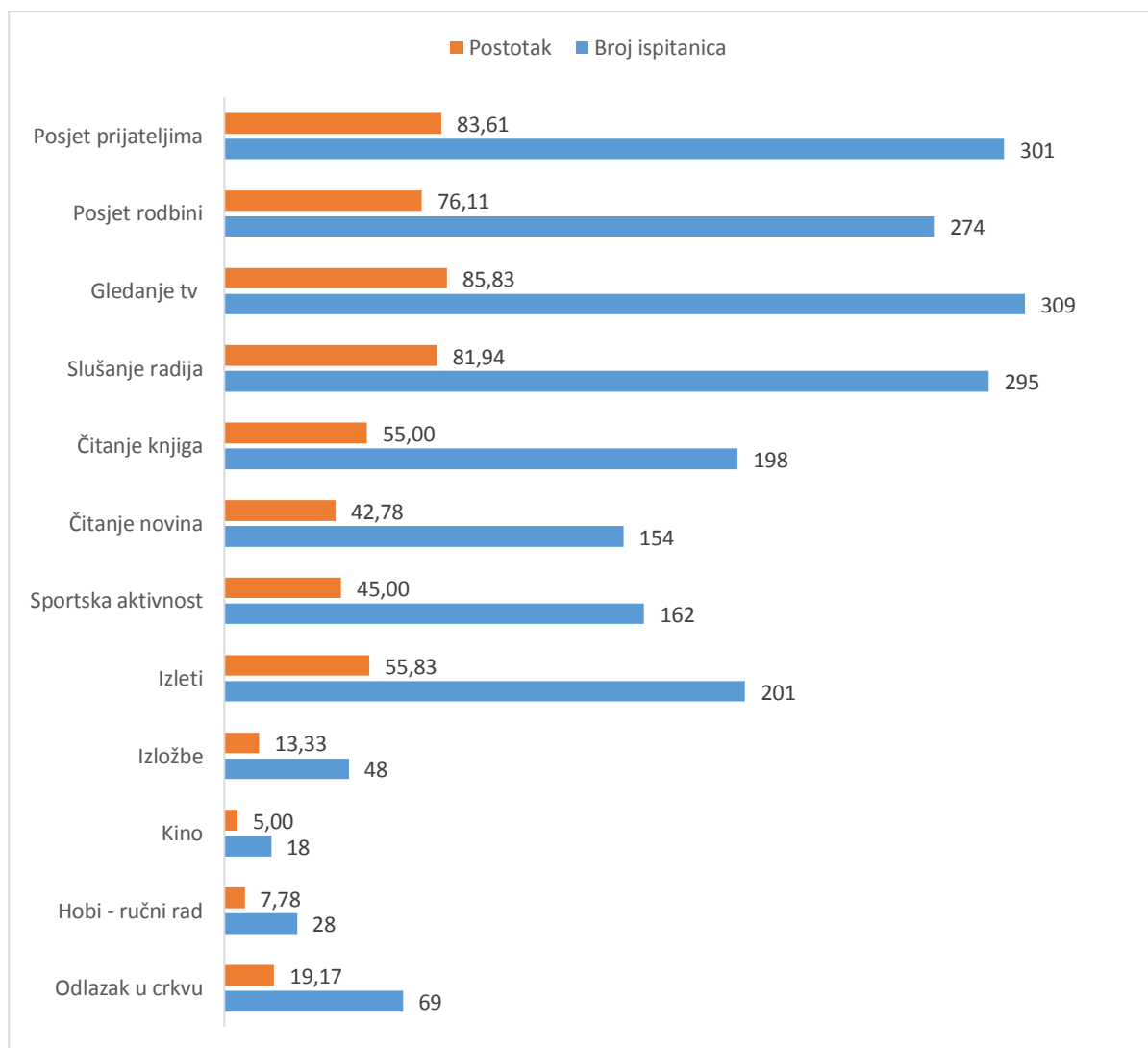
Na ovo pitanje 360 sudionica ankete davale su više odgovora temeljem čega proizlazi da: 330 (91,67%) smatra da se patrijarhalnost u hrvatskom društvu očituje u podjeli na muške i ženske poslove i uloge; 325 (90,28%) u nedovoljnom vrednovanju ženskog rada u svakodnevnom životu; 169 (46,94%) u razlici u odgoju djevojčica i dječaka; 350 (97,22%) u isticanje muških osoba u obitelji, politici, medijima i slično; 349 (96,94%) u podjeli kućanskih poslova na teret žene; 294 (81,67%) u nasilju nad ženama u obitelji; 289 (80,28%) u podržavanju tradicionalnog obrazovanja; 15 (4,17%) ne primjećuje patrijarhalnost u hrvatskom društvu.

Pitanje 36: Kako najčešće provodite svoje slobodno vrijeme?

1) Odlazak u crkvu	4) Hobi - pisanje
2) Hobi - ručni rad	5) Hobi - slikanje
3) Hobi - sviranje	6) Hobi - fotografiranje

- 7) Kino
- 8) Izložbe
- 9) Izleti
- 10) Sportska aktivnost
- 11) Čitanje novina
- 12) Čitanje knjiga
- 13) Slušanje radija
- 14) Gledanje tv
- 15) Posjet rodbini
- 16) Nešto drugo (molimo upišite): _____
- 17) Posjet prijateljima

Grafikon 32. Izjava sudionica ankete o načinu kako provode svoje slobodno vrijeme

Izvor podataka: LAG Šumanovci

Obzirom su sudionice ankete davale više odgovora proizlazi da najčešće svoje slobodno vrijeme provode: 309 (85,83%) gledanjem televizije; 301(83,61%) posjetom prijateljima; 274 (76,11%) posjetom rodbini; 69 (19,17%) odlaskom u crkvu; 198(55%) čitanjem knjiga; 295 (81,94%) slušanjem radija; 154 (42,78%) čitanjem novina; 28 (7,78%) izrađujući ručne radove; 201 (55,83%) odlaskom na izlete; 162 (45%) baveći se sportom; 48 (13,33%) odlaskom na izložbe; 18 (5%) odlaskom u kino.

Pitanje 37: S kojim se od slijedećih stavova slažete i u kojoj mjeri?

- 1 - uopće se ne slažem
- 2 - ne slažem se
- 3 - niti se slažem, niti se ne slažem
- 4 - slažem se
- 5 - u potpunosti se slažem

TVRDNJA	OCJENE				
Ako je u braku samo jedan supružnik zaposlen prirodnije je da je to muškarac	1	2	3	4	5
Nacionalno mješoviti brakovi su nestabilniji od drugih	1	2	3	4	5
Većina poslova u domaćinstvu po svojoj prirodi više odgovara ženama	1	2	3	4	5
Dobro je da u braku postoji jednakost između muža i žene	1	2	3	4	5
Bolje je da muž ima posljednju riječ	1	2	3	4	5
Muškarcima su bliskije javne, a ženama privatne aktivnosti	1	2	3	4	5
Interesi države moraju biti važniji od interesa pojedinaca	1	2	3	4	5
Potpuna sloboda govora danas vodi dezorganiziranju društva	1	2	3	4	5
Društveni napredak uvijek će počivati na privatnom vlasništvu	1	2	3	4	5
Država mora danas imati vodeću ulogu u upravljanju privredom	1	2	3	4	5
Samo privatna poljoprivredna proizvodnja omogućava bolju opskrbljenost tržišta	1	2	3	4	5
Najvažnija stvar za djecu je učiti ih poslušnosti prema roditeljima	1	2	3	4	5

Tablica 5. Prikaz stavova sudionica ankete na pojedine tvrdnje

TVRDNJA	%/N	uopće se ne slažem	ne slažem se	◀ NE uopće se ne slažem; ne slažem se	niti se slažem, niti se ne slažem	DA ▶ slažem se; u potpunosti se slažem	slažem se	u potpunosti se slažem
Ako je u braku samo jedan supružnik zaposlen prirodnije je da je to muškarac	100	23,89	51,11	75,00	12,50	12,50	7,78	4,72
	360	86	184	270	45	45	28	17
Nacionalno mješoviti brakovi su nestabilniji od drugih	100	16,94	33,61	50,56	29,17	20,28	16,11	4,17
	360	61	121	182	105	73	58	15
Većina poslova u domaćinstvu po svojoj prirodi više odgovara ženama	100	1,94	25,00	26,94	25,28	47,78	35,83	11,94
	360	7	90	97	91	172	129	43
Dobro je da u braku postoji jednakost između muža i žene	100	2,22	3,61	5,83	6,94	87,22	60,28	26,94
	360	8	13	21	25	314	217	97
Bolje je da muž ima posljednju riječ	100	58,89	20,83	79,72	13,06	7,22	5,28	1,94
	360	212	75	287	47	26	19	7
Muškarcima su bližije javne, a ženama privatne aktivnosti	100	30,00	14,72	44,72	28,06	27,22	16,94	10,28
	360	108	53	161	101	98	61	37
Interesi države moraju biti važniji od interesa pojedinaca	100	4,44	2,78	7,22	16,67	76,11	49,72	26,39
	360	16	10	26	60	274	179	95
Potpuna sloboda govora danas vodi dezorganiziranju društva	100	60,83	21,11	81,94	15,00	3,06	1,67	1,39
	360	219	76	295	54	11	6	5
Društveni napredak uvijek će počivati na privatnom vlasništvu	100	3,33	1,94	5,28	52,50	42,22	23,89	18,33
	360	12	7	19	189	152	86	66
Država mora danas imati vodeću ulogu u upravljanju privredom	100	19,17	10,00	29,17	26,94	43,89	15,28	28,61
	360	69	36	105	97	158	55	103
Samo privatna poljoprivredna proizvodnja omogućava bolju opskrbljenost tržišta	100	24,17	5,56	29,72	45,56	24,72	11,11	13,61
	360	87	20	107	164	89	40	49
Najvažnija stvar za djecu je učiti ih poslušnosti prema roditeljima	100	18,89	11,11	30,00	22,50	47,50	28,33	19,17
	360	68	40	108	81	171	102	69

N- broj sudionica ankete

Izvor podataka: LAG Šumanovci

Pitanje 38: Koja bi po vama trebala biti uloga žene na selu?

- 1 - uopće se ne slažem
- 2 - ne slažem se
- 3 - niti se slažem, niti se ne slažem
- 4 - slažem se
- 5 - u potpunosti se slažem

TVRDNJA	OCJENE				
Žena bi trebala obavljati većinu poslova na gospodarstvu	1	2	3	4	5
Žena bi trebala redovito odlaziti u crkvu	1	2	3	4	5
Žena bi trebala redovito kuhati obroke	1	2	3	4	5
Uredna i čista kuća je isključiva briga žene	1	2	3	4	5
Žena bi trebala biti dobro raspoložena	1	2	3	4	5
Žena bi trebala svoje slobodno vrijeme posvetiti sebi	1	2	3	4	5
Žena bi trebala biti financijski neovisna o partneru	1	2	3	4	5
Žena bi trebala prvenstveno biti majka /njegovateljica	1	2	3	4	5
Žena mora uskladiti obitelj i domaćinstvo	1	2	3	4	5
Žena treba sama rješavati svoje probleme, a ne da to netko čini umjesto nje	1	2	3	4	5
Žena treba biti aktivna u lokalnoj zajednici	1	2	3	4	5

Tablica 6. Prikaz stavova sudionica ankete na pojedine tvrdnje

TVRDNJA	%/N	uopće se ne slažem	ne slažem se	◀ NE uopće se ne slažem; ne slažem se	niti se slažem, niti se ne slažem	DA ▶ slažem se; u potpunosti se slažem	slažem se	u potpunosti se slažem
Žena bi trebala obavljati većinu poslova na gospodarstvu	100	39,44	43,06	82,50	10,56	6,94	5,00	1,94
	360	142	155	297	38	25	18	7
Žena bi trebala redovito odlaziti u crkvu	100	15,83	27,78	43,61	37,50	18,89	13,33	5,56
	360	57	100	157	135	68	48	20
Žena bi trebala redovito kuhati obroke	100	22,50	16,94	39,44	24,44	36,11	25,83	10,28
	360	81	61	142	88	130	93	37
Uredna i čista kuća je isključiva briga žene	100	26,94	60,28	87,22	5,00	7,78	4,72	3,06
	360	97	217	314	18	28	17	11
Žena bi trebala biti dobro raspoložena	100	26,39	20,83	47,22	43,89	8,89	5,56	3,33
	360	95	75	170	158	32	20	12
Žena bi trebala svoje slobodno vrijeme posvetiti sebi	100	1,39	2,78	4,17	9,17	86,67	60,00	26,67
	360	5	10	15	33	312	216	96
Žena bi trebala biti financijski neovisna o partneru	100	4,72	2,78	7,50	15,56	76,94	50,83	26,11
	360	17	10	27	56	277	183	94
Žena bi trebala prvenstveno biti majka /njegateljica	100	60,00	21,94	81,94	16,11	1,94	1,39	0,56
	360	216	79	295	58	7	5	2
Žena mora uskladiti obitelj i domaćinstvo	100	21,94	10,00	31,94	25,56	42,50	13,89	28,61
	360	79	36	115	92	153	50	103
Žena treba sama rješavati svoje probleme, a ne da to netko čini umjesto nje	100	25,28	5,56	30,83	46,39	22,78	10,83	11,94
	360	91	20	111	167	82	39	43
Žena treba biti aktivna u lokalnoj zajednici	100	8,61	8,89	17,50	15,56	66,94	48,61	18,33
	360	31	32	63	56	241	175	66

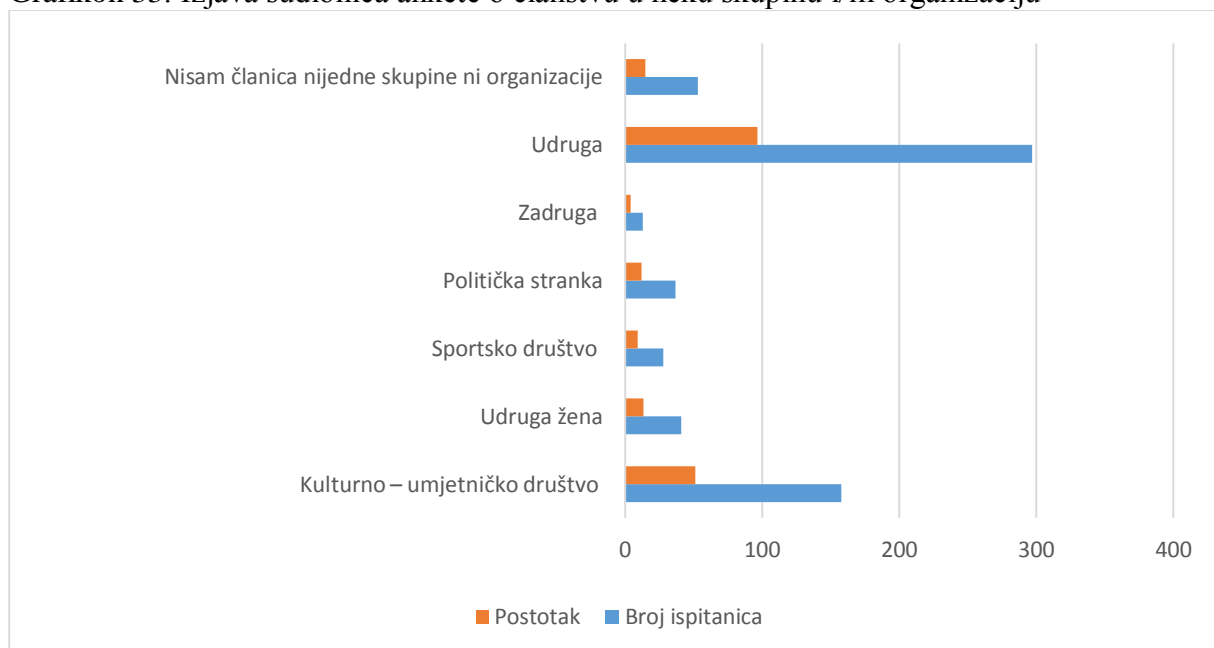
N- broj sudionica ankete

Izvor podataka: LAG Šumanovci

Pitanje 39: Jeste li članica neke skupine i/ili organizacije?

- 1) Kulturno – umjetničko društvo
- 2) Udruga žena
- 3) Sportsko društvo
- 4) Politička stranka
- 5) Zadruga
- 6) Nešto drugo (molimo, upišite): _____
- 7) Udruga
- 8) Nisam članica nijedne skupine ni organizacije

Grafikon 33. Izjava sudionica ankete o članstvu u neku skupinu i/ili organizaciju

Izvor podataka: LAG Šumanovci

Od 360 sudionica ankete: 307 (85,27%) su članice neke od skupina i organizacija; dok 53 (14,72%) sudionice nisu članice nijedne skupine ni organizacije. Od 307 sudionica ankete koje su odgovorile da su članice neke od skupina i organizacija, analizom njihovih odgovora utvrđena je njihova uključenost i aktivnost u više organizacija. Proizlazi da ih je 158 (51,47%) uključeno u kulturnoumjetnička društava; 266 (33,21%) političke stranke; 297 (96,47%) uključeno u udruge; 41 (13,36%) udruge žena; 28 (9,12%) sportsko društvo; 37 (12,05%) politička stranka; 13 (4,23%) zadruga.

Pitanje 40: Što je za Vas u ovom trenutku najvažnije ?

- 1 - uopće nije važno
- 2 - nije važno
- 3 - niti je važno, niti je nevažno
- 4 - važno je
- 5 - u potpunosti je važno

TVRDNJA	OCJENE				
biti zdrava	1	2	3	4	5
uspješno školovanje djece	1	2	3	4	5
imati kuću	1	2	3	4	5
imati auto	1	2	3	4	5
imati sretan obiteljski život	1	2	3	4	5
imati bolji standard	1	2	3	4	5
imati bolji standard	1	2	3	4	5
imati razumijevanje i skladan život svih članova obitelji	1	2	3	4	5

Tablica 7. Prikaz stavova sudionica ankete o tvrdnjama koje su im najvažnije u ovom trenutku

TVRDNJA	%/N	uopće nije važno	nije važno	◀ NE uopće nije važno; nije važno	nitij je važno, niti je nevažno	DA ▶ važno je; u potpunosti je važno	važno je	u potpunosti je važno
biti zdrava	100	2,78	4,17	6,94	10,56	82,50	43,06	39,44
	360	10	15	25	38	297	155	142
uspješno školovanje djece	100	10,56	8,33	18,89	9,72	71,39	27,78	43,61
	360	38	30	68	35	257	100	157
imati kuću	100	22,50	16,94	39,44	24,44	36,11	25,83	10,28
	360	81	61	142	88	130	93	37
imati auto	100	26,94	60,28	87,22	5,00	7,78	4,72	3,06
	360	97	217	314	18	28	17	11
imati sretan obiteljski život	100	5,83	5,28	11,11	13,89	75,00	46,94	28,06
	360	21	19	40	50	270	169	101
imati bolji standard	100	1,39	2,78	4,17	9,17	86,67	60,00	26,67
	360	5	10	15	33	312	216	96
imati razumijevanje i skladan život svih članova obitelji	100	4,72	2,78	7,50	15,56	76,94	50,83	26,11
	360	17	10	27	56	277	183	94

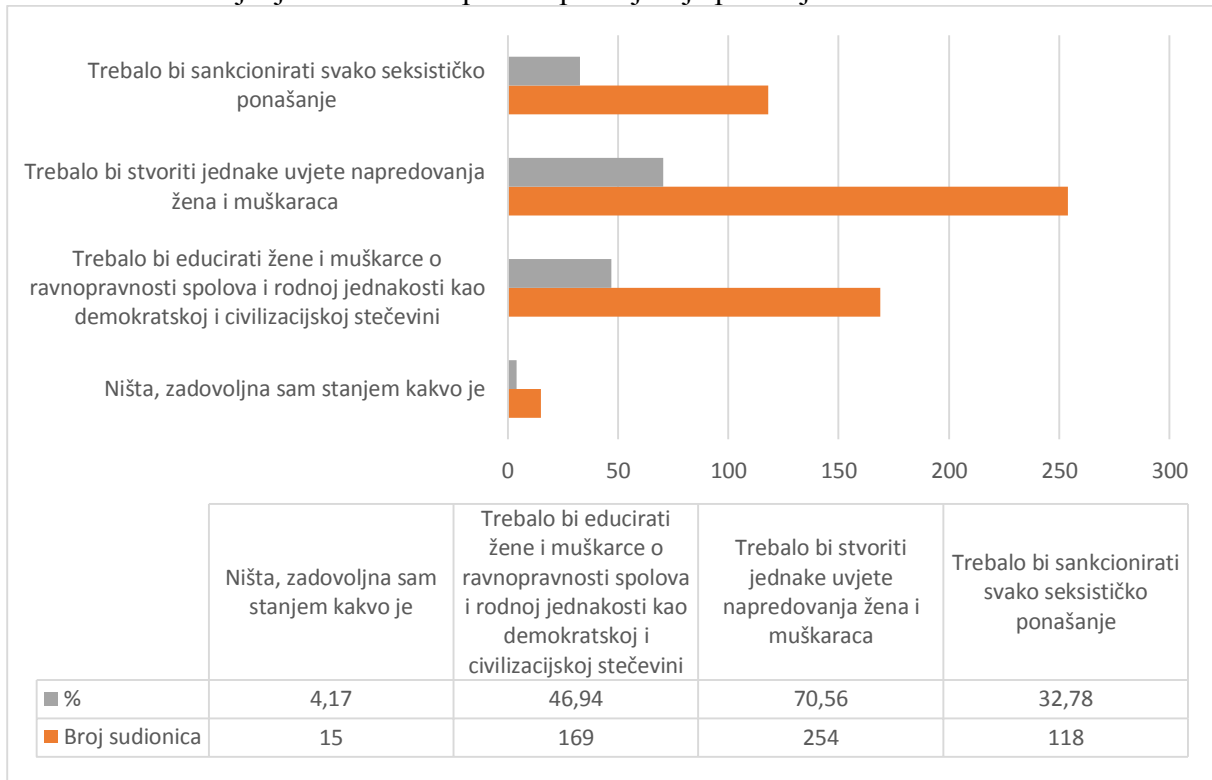
Izvor podataka: LAG Šumanovci

Pitanje 41: Što bi po Vašem mišljenju trebalo učiniti kako bi se položaj žena u ruralnim sredinama (državnim i drugim službama) poboljšao?

(moguće je odabrati/ zaokružiti više odgovora)

- 1) Ništa, zadovoljna sam stanjem kakvo je
- 2) Trebalo bi educirati žene i muškarce o ravnopravnosti spolova i rodnoj jednakosti kao demokratskoj i civilizacijskoj stečevini
- 3) Trebalo bi stvoriti jednake uvjete napredovanja žena i muškaraca
- 4) Trebalo bi sankcionirati svako seksističko ponašanje
- 5) Nešto drugo. Što: _____

Grafikon 34. Mišljenje sudionica o potrebi poboljšanja položaja žena u ruralnim sredinama

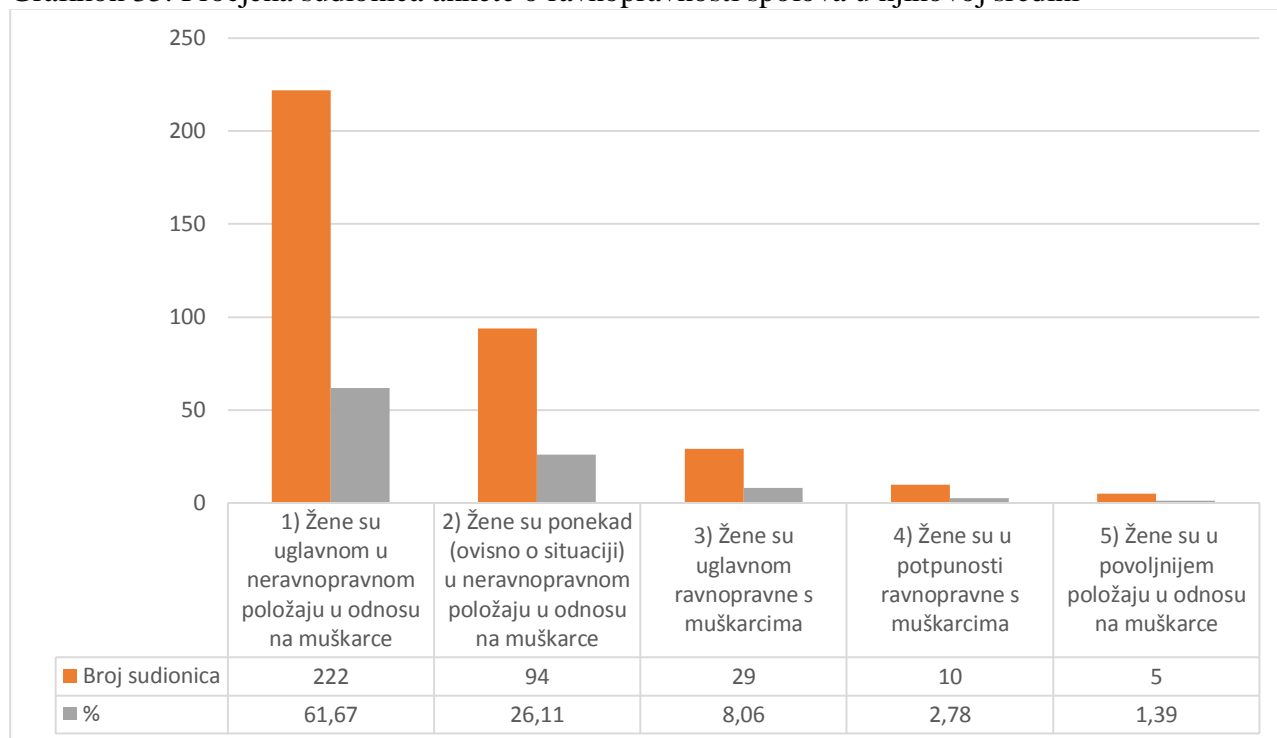
Izvor podataka: LAG Šumanovci

Od 360 sudionica ankete 254 (70,56%) su za da bi se trebalo stvoriti jednake uvijete napredovanja žena i muškaraca; 169 (46,94%) da se educiraju žene i muškarci o ravnopravnosti spolova i rodnoj jednakosti kao demokratskoj i cvilizacijskoj stečevini; 118 (32,78%) da bi trebalo sankcionirati svako seksističko ponašanje; dok 15 (4,17%) sudinoca smatra da ne treba ništa učiniti, te da su zadovoljne stanjem kakvo je.

Pitanje 42: Kako procjenjujete ravnopravnost spolova u Vašoj sredini?

- 1) Žene su uglavnom u neravnopravnom položaju u odnosu na muškarce
- 2) Žene su ponekad (ovisno o situaciji) u neravnopravnom položaju u odnosu na muškarce
- 3) Žene su uglavnom ravnopravne s muškarcima
- 4) Žene su u potpunosti ravnopravne s muškarcima
- 5) Žene su u povoljnijem položaju u odnosu na muškarce

Grafikon 35. Procjena sudionica ankete o ravnopravnosti spolova u njihovoj sredini

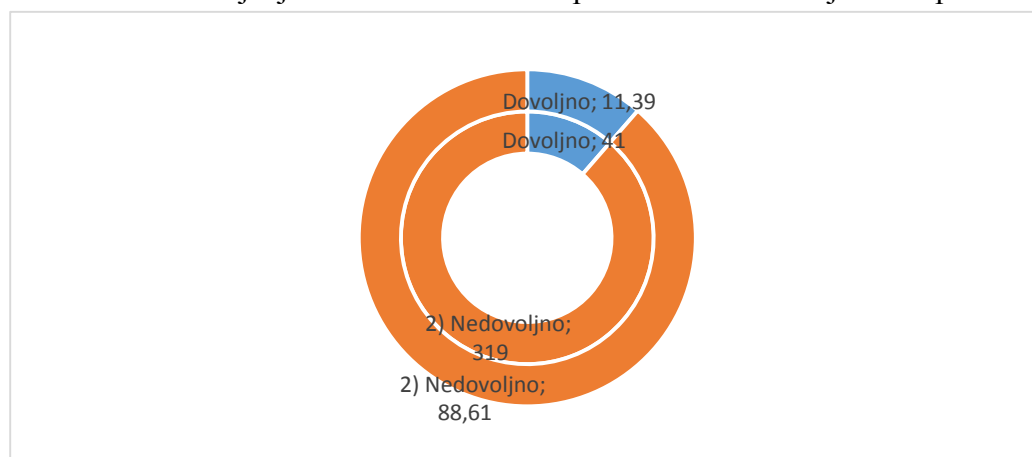
Izvor podataka: LAG Šumanovci

Od 360 sudionica ankete 222(61,67%) je odgovorilo da su žene uglavnom u neravnopravnom položaju u odnosu na muškarce; 94 (26,11%) da su žene ponekad (ovisno o situaciji) u neravnopravnom položaju u odnosu na muškarce; 29 (8,06%) misli da su žene uglavnom ravnopravne s muškarcima; dok svega 10 (2,78) sudionica je odgovorilo da su žene u potpunosti ravnopravne s muškarcima i 5 (1,39%) da su žene u povoljnijem položaju u odnosu na muškarce.

Pitanje 43: Koliko su žene upoznate sa svojim pravima?

- 1) Dovoljno
- 2) Nedovoljno

Grafikon 36. Mišljenje sudionica ankete o upoznatosti žena sa njihovim pravima

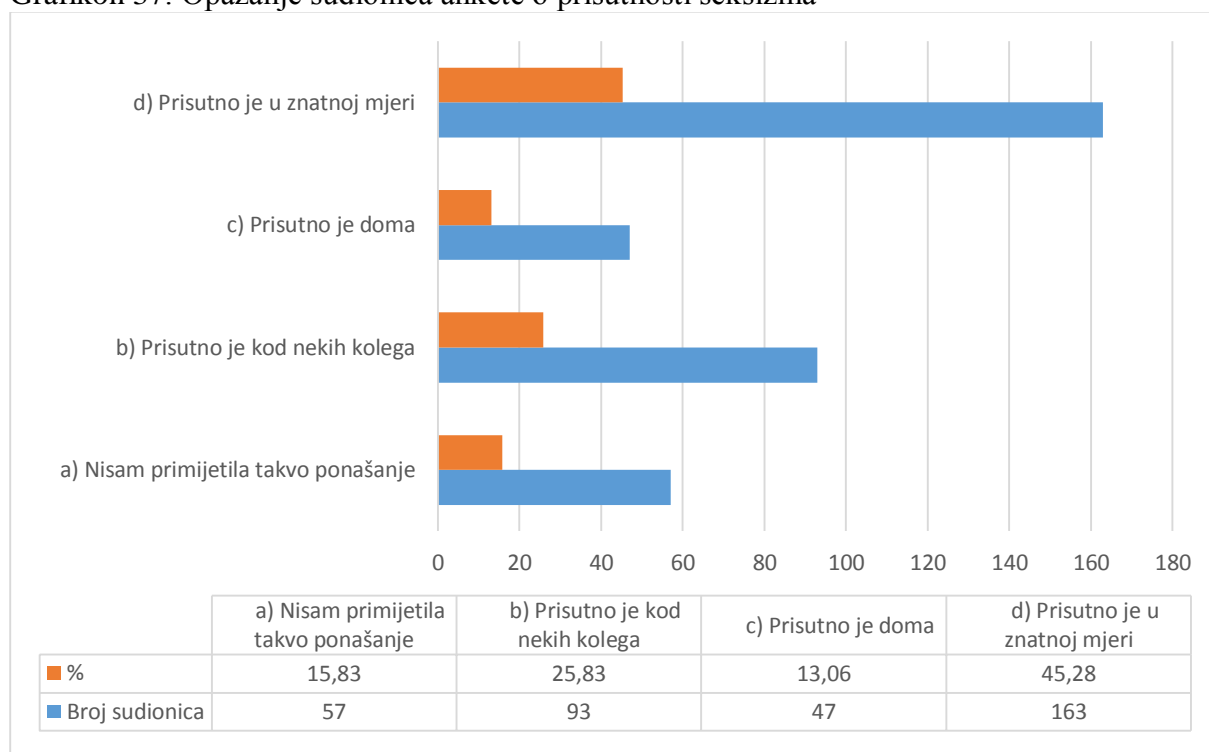
Izvor podataka: LAG Šumanovci

Od 360 sudionica ankete 319 (88,61%) je odgovorilo da su žene nedovoljno upoznate sa svojim pravima, dok je 41 (11,39%) odgovorilo da su žene dovoljno upoznate sa svojim pravima.

Pitanje 44: Da li ste primjetili prisutnost seksizma (skup vjerovanja i djelovanja koja privilegiraju muškarce u odnosu na žene, te podcjenjuju i degradiraju vrijednosti i aktivnosti povezane sa ženama) i seksističkog ponašanja na radnom mjestu ili kod kuće?

- a) Nisam primijetila takvo ponašanje
- b) Prisutno je kod nekih kolega
- c) Prisutno je doma
- d) Prisutno je u znatnoj mjeri

Grafikon 37. Opažanje sudionica ankete o prisutnosti seksizma

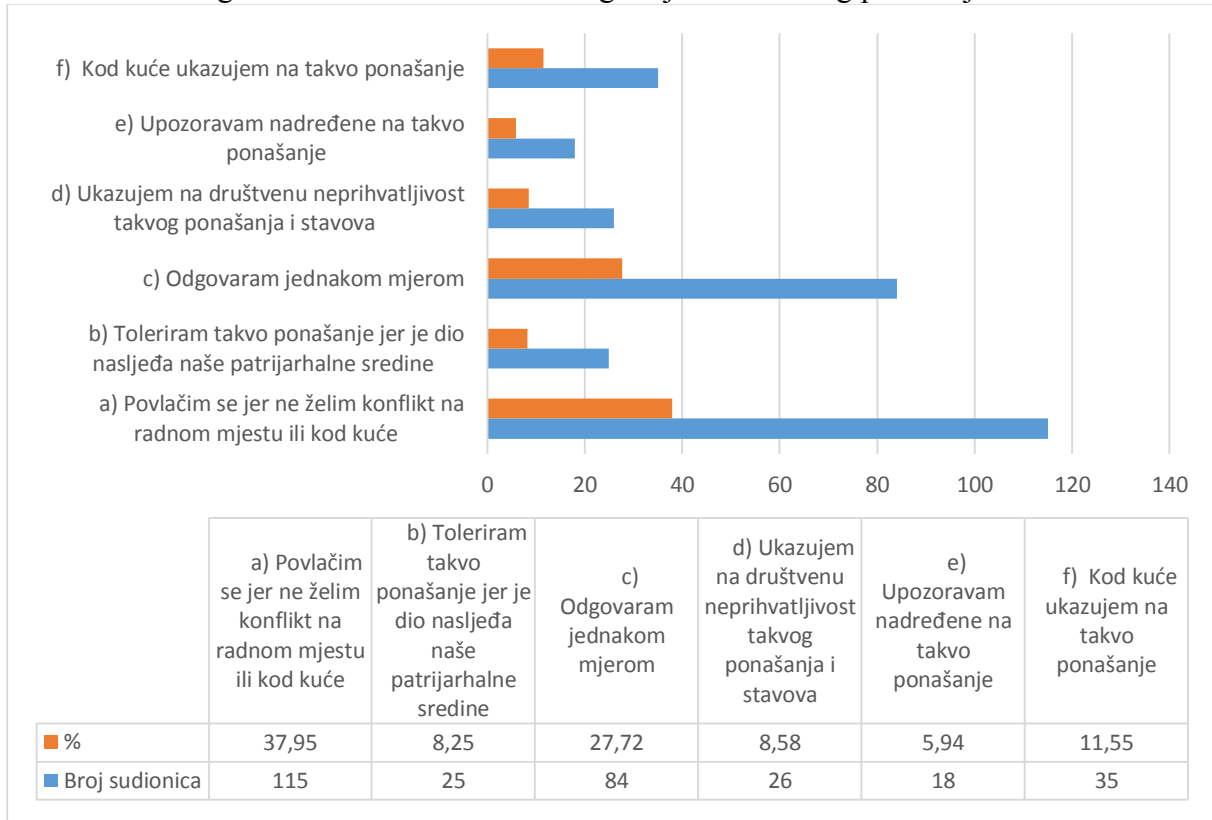
Izvor podataka: LAG Šumanovci

Na pitanje ; Da li ste primjetili prisutnost seksizma (skup vjerovanja i djelovanja koja privilegiraju muškarce u odnosu na žene, te podcjenjuju i degradiraju vrijednosti i aktivnosti povezane sa ženama) i seksističkog ponašanja na radnom mjestu ili kod kuće, od 360 sudionica ankete 163 (45,28) je odgovorilo da je prisutno u znatnoj mjeri; 93 (25,83%) da je prisutno kod nekih kolega; 47 (13,06%) da je prisutno doma; dok su 57 (15,83%) odgovorile da nisu primjetile takvo ponašanje.

Pitanje 45: Kako reagirate na takvo ponašanje (javno iznošenje muško-šovinističkih stavova o mjestu i ulozi žene u društvu i djelovanje kojim se provode takvi stavovi)

- a) Povlačim se jer ne želim konflikt na radnom mjestu ili kod kuće
- b) Toleriram takvo ponašanje jer je dio nasljeđa naše patrijarhalne sredine
- c) Odgovaram jednakom mjerom
- d) Ukazujem na društvenu neprihvatljivost takvog ponašanja i stavova
- e) Upozoravam nadređene na takvo ponašanje
- f) Kod kuće ukazujem na takvo ponašanje

Grafikon 38. Odgovor sudionica ankete na reagiranje seksističkog ponašanja

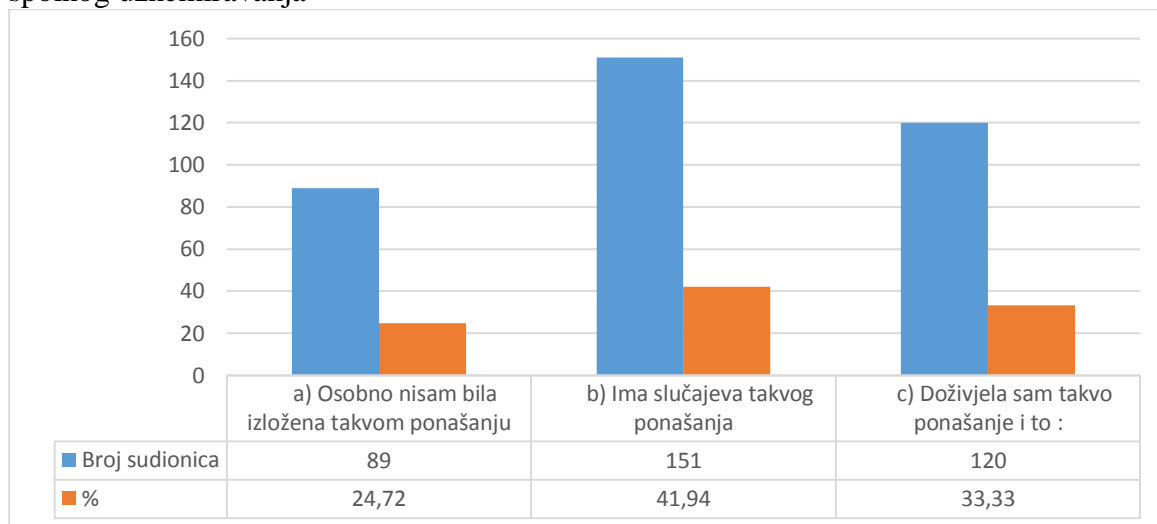
Izvor podataka: LAG Šumanovci

Od 303 sudionica ankete koje su odgovorile da primjetile prisutnost seksizma; 115 (37,95%) je odgovorilo da se povlači pri takvom ponašanju jer ne želi konflikte na radnom mjestu ili kod kuće; 84 (27,72%) odgovara istom mjerom; 26 (8,58%) ukazuje na društvenu neprihvatljivost takvog ponašanja i stavova; 35 (11,55%) kod kuće ukazuje na takvo ponašanje; 25 (8,25%) tolerira takvo ponašanje jer je dio nasljeđa naše patrijarhalne sredine; dok samo 18 (5,94%) upozorava nadređene na takvo ponašanje .

Pitanje 46: Da li ste primjetili prisutnost ponašanja koje ima karakteristike spolnog uznemiravanja na radnom mjestu (kod kuće ili na nekom drugom javnom mjestu), verbalno, neverbalno ili fizičko ponašanje spolne naravi kojim se osobe suprotnog spola nazivaju društveno neprimjerenim izrazima ciljem isticanja njihovih spolnih obilježja, šali na njihov račun ili pokušava ostvariti neželjeni fizički ili tjelesni kontakt

- a) Osobno nisam bila izložena takvom ponašanju
- b) Ima slučajeva takvog ponašanja
- c) Doživjela sam takvo ponašanje i to :
 - c1) U verbalnom obliku (dobacivanje, aluzije na račun mog izgleda i sl.
 - c2) U neverbalnom obliku (geste i pogledi)
 - c3) U fizičkom obliku (dodirivanje, štipkanje i sl.)

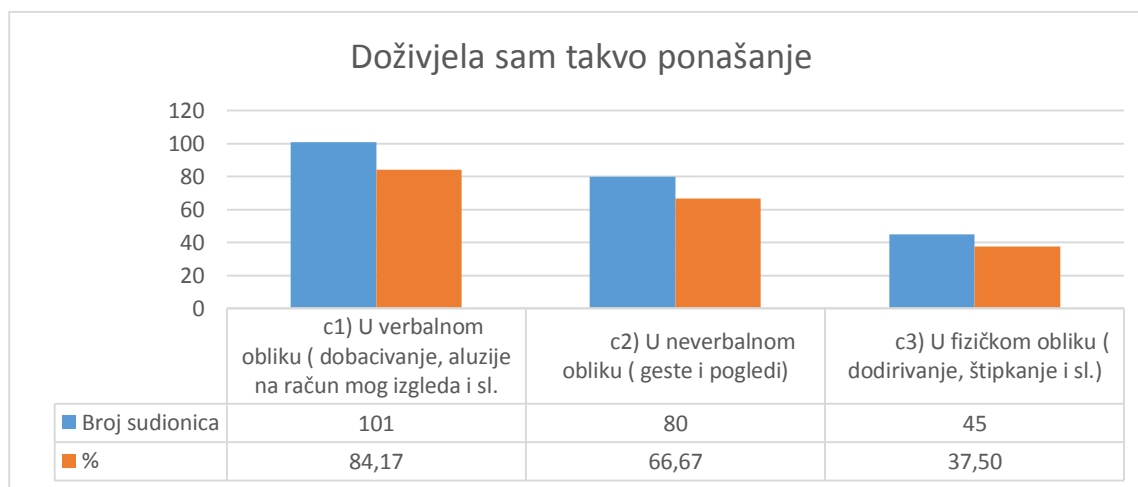
Grafikon 39. Opažanja sudionica ankete na prisutnost ponašanja koje ima karakteristike spolnog uznemiravanja

Izvor podataka: LAG Šumanovci

Od 360 sudionica ankete na pitanje da li su primjetile prisutnost ponašanja koje ima karakteristike spolnog uznemiravanja na radnom mjestu (kod kuće ili na nekom drugom javnom mjestu); 151(41,94%) su odgovorile da ima slučajeva takvog ponašanja ; 120 (33,33%) je doživjelo barem jedan od oblika takvog ponašanja; dok 89 (24,72%) osobno nisu bile izložene takvom ponašanju.

Grafikon 40. Izjave sudionica ankete koje su doživjele spolno uznemiravanje

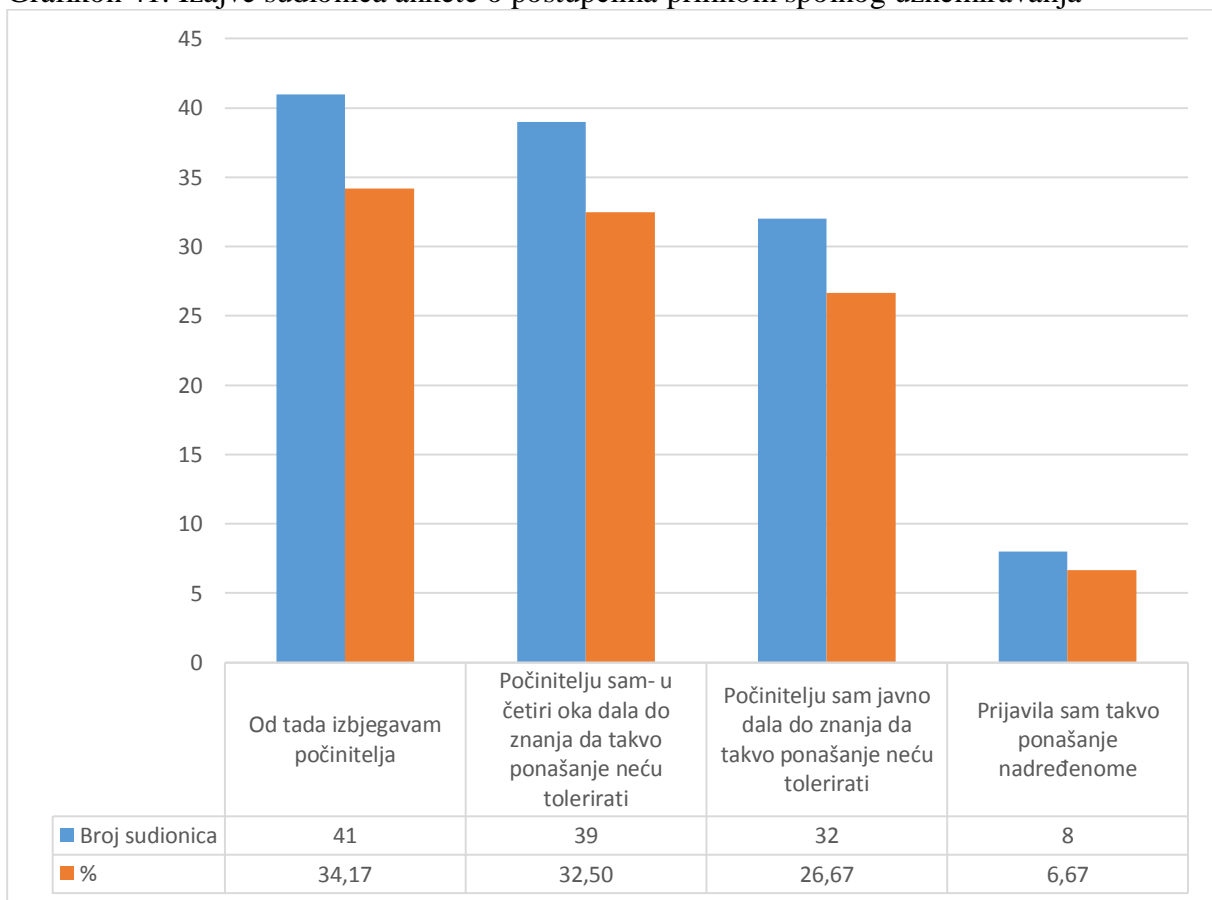
Izvor podataka: LAG Šumanovci

Od 120 sudionica ankete koje su doživjele takvo ponašanje čak 106 (88,33%) sudionica je doživjelo više od jednog oblika spolnog uznemiravanja. Sljedom toga 101 (84,17%) sudionica je potvrdilo seksualno uznemiravanje u verbalnom obliku; 80(66,67%) u neverbalnom; dok je 45 (37,50%) potvrdilo seksualno uznemiravanje i u fizičkom obliku.

Pitanje 47: Ukoliko ste doživjeli ponašanje iz prethodnog pitanja što ste poduzeli?

- a) Od tada izbjegavam počinitelja
- b) Počinitelju sam- u četiri oka dala do znanja da takvo ponašanje neću tolerirati
- c) Počinitelju sam javno dala do znanja da takvo ponašanje neću tolerirati
- d) Prijavila sam takvo ponašanje nadređenome
- e) Učinila sam nešto drugo. Što:

Grafikon 41. Izjave sudionica ankete o postupcima prilikom spolnog uznemiravanja

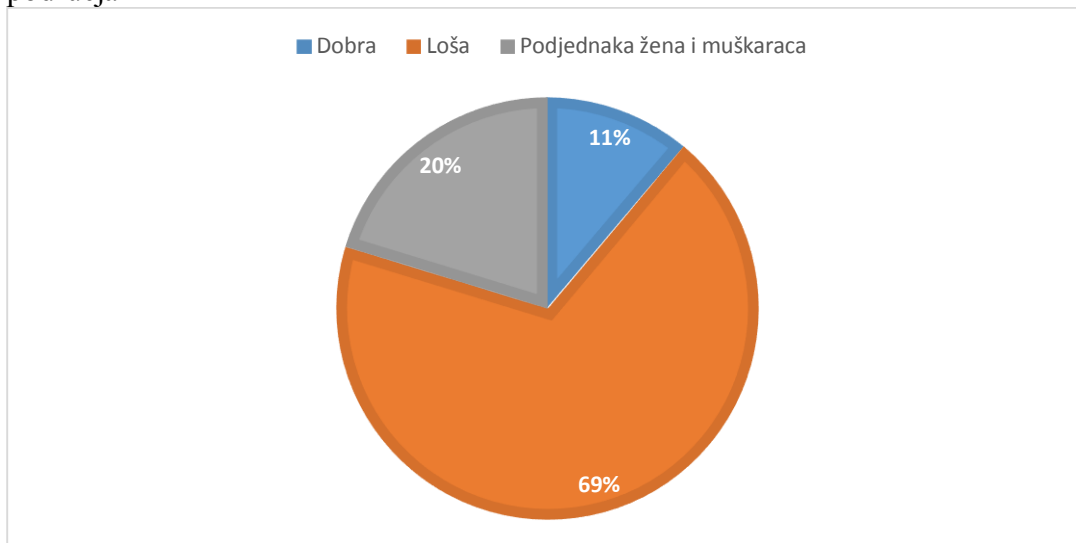
Izvor podataka: LAG Šumanovci

Od 120 sudionica ankete koje su doživjele seksualno uznemiravanje na pitanje što su poduzele 41 (34,17%) je odgovorilo da od tada izbjegava počinitelja; 39 (32,50%) je počinitelju dala do znanja da neće tolerirati takvo ponašanje; 32(26,67%) je počinitelju javno dala do znanja da takvo ponašanje neće tolerirati; dok su samo 8 (6,67%) takvo ponašanje prijavile nadređenima.

Pitanje 48: Kakva je zastupljenost žena u političkom životu ruralnog područja?

- a) Dobra
- b) Loša
- c) Podjednaka žena i muškaraca

Grafikon 42. Mišljenje sudionica ankete o zastupljenosti žena u političkom životu ruralnog područja

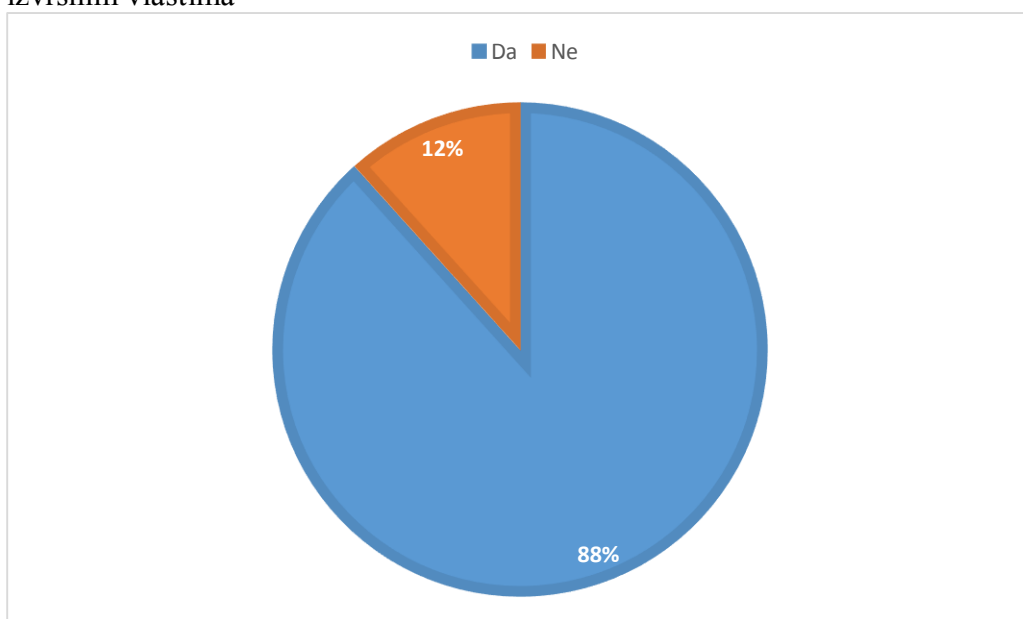
Izvor podataka: LAG Šumanovci

Od 360 sudionica ankete 247(69%) je odgovorilo da je zastupljenost žena u političkom životu ruralnog područja loša; 73 (20%) da je podjednaka žena i muškaraca; dok samo 40(11%) smatra da je dobra.

Pitanje 49: Smatrate li da je potrebno povećati zastupljenost žena u predstavničkim i izvršnim tijelima vlasti na svim razinama?

- a) Da
- b) Ne

Grafikon 43. Stav sudionica ankete o potrebi povećanja zastupljenosti žena u predstavničkim i izvršnim vlastima

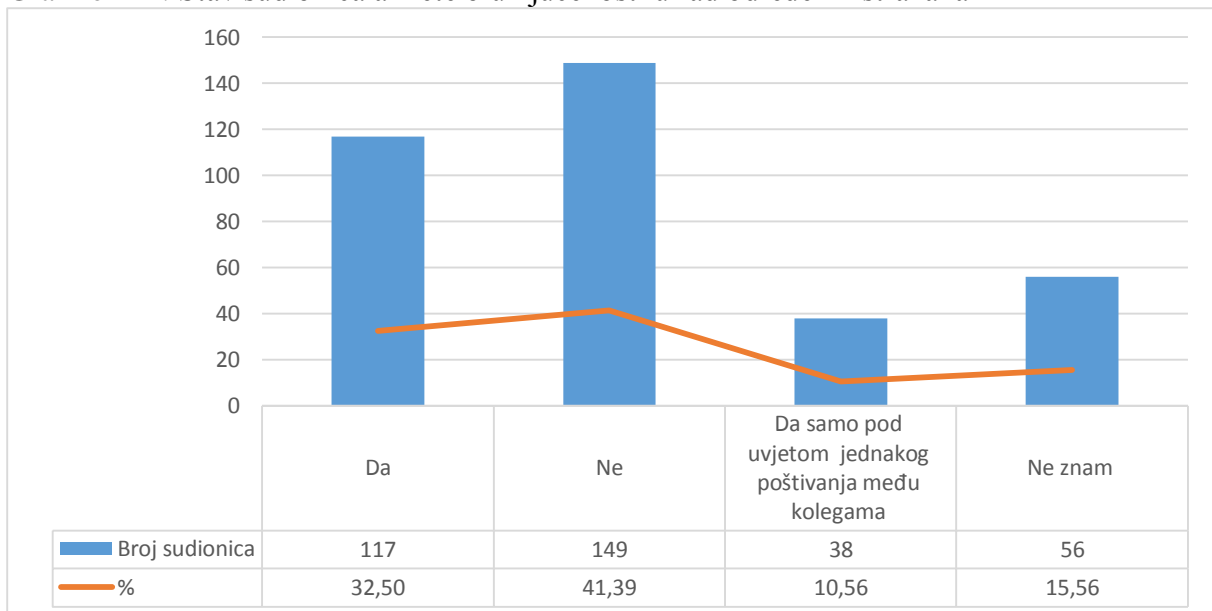
Izvor podataka: LAG Šumanovci

Od 360 sudionica ankete 318 (88%) je odgovorilo da je potrebno povećati zastupljenost žena u predstavničkim i izvršnim tijelima vlasti na svim razinama; dok 42 (12%) smatra da isto nije potrebno.

Pitanje 50: Da li biste se uključili u rad određene stranke kako bi povećali broj zastupljenosti žena u predstavničkim i izvršnim tijelima vlasti?

- a) Da
- b) Ne
- c) Da samo pod uvjetom da: _____
- d) Ne znam

Grafikon 44. Stav sudionica ankete o uključenosti u rad određenih stranaka

Izvor podataka: LAG Šumanovci

Od 360 sudionica ankete 149(41,39%) se ne bi uključile u rad određene stranke kako bi povećali broj zastupljenosti žena u predstavničkim i izvršnim tijelima vlasti. Na potpitanje zašto to ne bi učinile dok u isto vrijeme stratraju da je zastupljenost žena loša u političkom životu, sudionice su u većini odgovorile da se rad žena u politici ne vrednuje jednako kao i rad muškaraca te da teže napreduju od njih. Ipak 117 (32,50%) sudionica bi se uključile u rad određene stranke, 38 (10,56%) također al pod uvjetom jednakog poštivanja kolega unutar stranke; dok 56 (15,56%) je neodlučno.

Pitanje 51: Što bi trebalo konkretno učiniti za ruralni razvoj u Vašem kraju?
Zaokružiti možete najviše 3 odgovora !

1. Restauracija i razvoj sela, kulturna baština i očuvanje običaja
2. Poticaj subvencioniranju poljoprivrednih gospodarstava
3. Poticanje ženskog poduzetništva

4. Poticanje malih i srednjih poduzetnika
5. Obrazovanje, napredovanje i obučavanje ljudi na selu
6. Povećanje broja radnih mjesta u ruralnim područjima
7. Obrazovanje stručnjaka za ruralni razvoj
8. Poboljšati mjere upravljanja poljoprivrednim zemljištem
9. Ustanoviti mjere zaštite okoliša na području poljoprivrede i šumarstva
10. Propagiranje ruralnog turizma i tradicionalnih seoskih obrta
11. Poboljšanje ruralne infrastrukture koja je u vezi sa razvojem poljoprivrede
12. Promoviranje turističkih vinskih cesta
13. Promoviranje visokokvalitetnih autohtonih proizvoda
14. Bolja infrastruktura (mreža cesta, vode, struje, telefon i dr.)
15. Poboljšanje socijalnih uvjeta na selu

Obzirom su sudionice ankete davale više odgovora predložile su slijedeće: 349 (97,09%) povećanje broja radnih mjesta u ruralnim područjima; 345 (95,71%) poboljšanje socijalnih uvjeta na selu; 345 (95,58%) obrazovanje, napredovanje i obučavanje ljudi na selu; 341(94,85%) poticanje malih i srednjih poduzetnika; 340 (94,55%) poticanje ženskog poduzetništva; 339(94,43%) restauracija i razvoj sela, kulturna baština i očuvanje običaja; 321 (89,41%) poticaj subvencioniranju poljoprivrednih gospodarstava; 310 (86,20%) bolja infrastruktura (mreža cesta, vode, struje, telefon i dr.); 305 (84,87%) promoviranje visokokvalitetnih autohtonih proizvoda; 304 (84,44%) propagiranje ruralnog turizma i tradicionalnih seoskih obrta; 242 (67,25%) obrazovanje stručnjaka za ruralni razvoj; 239 (66,65%) poboljšati mjere upravljanja poljoprivrednim zemljištem; 221 (61,42%) poboljšanje ruralne infrastrukture koja je u vezi sa razvojem poljoprivrede; 196 (54,42%) promoviranje turističkih vinskih cesta; 153 (42,74%) ustanoviti mjere zaštite okoliša na području poljoprivrede i šumarstva.

ZAKLJUČAK

Posebnosti ruralnog područja, s naglaskom na seosko područje, sadržane su u očuvanom okolišu, raznolikosti krajolika, kulturnom i povijesnom nasljeđu, postojanju tradicijskih vještina i proizvoda, potencijalu za ruralni turizam, raznovrsnosti poljoprivredne proizvodnje, mogućnostima razvijanja malog i srednjeg poduzetništva, pa je to i razlog što je održivi razvoj ruralnih područja jedan od strateških ciljeva sveukupnog gospodarskog razvoja.

Prednost ruralnog područja je sposobnost da se relativno brzo može prilagoditi gospodarskim, društvenim, kulturnim, ekološkim i tehnološkim promjenama i potpuno se integrirati u tržišno gospodarstvo, te je upravo zato potrebno neprekidno poboljšavati kvalitetu življenja stanovništva.

Transformacije društva i društvenih odnosa, uvjetovanih ubrzanim ritmom života u društvu generalno imaju odraz na promjene u načinu života stanovništva u ruralnim područjima, a time i promjenama vezanim uz status i ulogu žene, što potvrđuje i analiza prikupljenih odgovora iz anketnog upitnika. Valja pri tome naglasiti da su analizom podataka uočene promjene u odnosu na neka prijašnja vremena, no one nisu istog intenziteta u svim mjestima LAG područja. To se može povezati s još uvijek naglašenom većom ili manjom patrijarhalnošću, posebice u nekim mjestima, koja se odražava kroz rodne uloge u obitelji, radu u kućanstvu, skrbi o djeci i sl. i ima za posljedicu teže uključivanje žena u društvene aktivnosti (npr. zapošljavanje, obrazovanje, pristup informacijama o pravnoj zaštiti i sl.).

Provedenom anketom dobiven je niz vrlo korisnih pokazatelja čijom će se detaljnijom analizom zasigurno moći ciljano utjecati i ukazati na potrebne i prioritetne mjere u očuvanju i razvoju pojedinih ruralnih područja u Republici Hrvatskoj.

Provedba ankete opravdala je zadani cilj, što znači da se kroz odgovore sudionica ankete dobila spoznaja o nizu detalja iz njihovog svakodnevnog života, no istovremeno se nametnuo čitav niz novih pitanja čiji bi odgovori bili od neprocjenjive vrijednosti. Isto tako nameće se niz teza za buduća istraživanja. Preporuka je nastaviti s prikupljanjem podataka i daljnjim istraživanjima u koja je potrebno uz LAG Šumanovce uključiti druge institucije, prvenstveno znanstvene, obzirom da se radi o kompleksnom i širokom području.

Bolja informiranost žena u ruralnim područjima kao i izrada mjera za njihovo osnaživanje u smislu vrednovanja njihova rada neke su od važnijih zadaća na kojima treba aktivnije raditi. Svako daljnje istraživanje trebalo bi biti transparentnije i dostupnije svima onima koji na bilo način sudjeluju u kreiranju mjera namijenjenih poboljšanju života u ruralnim područjima, a koje bi trebale imati utjecaj na poboljšanje statusa žena, njihovo uključivanje u rad lokalnih struktura, te isticanje uloge žena u očuvanju prostora, tradicije i identiteta područja u kojem žive.

"Diskriminacija predstavlja svako normativno ili stvarno, izravno ili neizravno razlikovanje, isključivanje ili ograničavanje temeljeno na spolu kojim se otežava ili negira ravnopravno priznanje, uživanje ili ostvarivanje ljudskih prava muškaraca i žena u političkom, obrazovnom, ekonomskom, socijalnom, kulturnom, građanskom i svakom drugom području života."

"Postizanje ravnopravnosti zahtijeva prepoznavanje činjenice da su postojeći društveni, ekonomski, politički i kulturalni sistemi ovisni o rodu. Zbog postojećeg dispariteta jednak tretman žena i muškaraca nije dovoljan za postizanje rodne ravnopravnosti, već je neophodno osnaživanje žena i provođenje posebnih afirmativnih akcija (npr kvote, pozitivna diskriminacija)."

"Važno je napomenuti da su takve mjere privremene. Neophodne su promjene u institucionalnim praksama i društvenim odnosima da bi ženski interesi i potrebe oblikovali odluke zajednice u istoj mjeri u kojoj to čine muški interesi i potrebe. Neophodna je transformacija struktura i sistema koji leže u osnovi ženske subordinacije i rodne neravnopravnosti."

"Raniji pristupi su bili usmjereni na ono što ženama nedostaje imajući u osnovi pretpostavku da je problem u ženama koje se trebaju mijenjati da bi imale koristi od razvojnih procesa. Noviji pristup naglašava da su žene u potpunosti integrirane u društvo i razvojne procese te da je njihov rad ključan za održanje ekonomije."

"Problem je rodnoj neravnopravnosti jer društvene strukture i procesi stvaraju neravnopravnost između muškaraca i žena u resursima, mogućnostima i donošenju odluka. Zbog toga je potrebno uzeti u obzir širi kontekst u kojem žene žive, a društvo i institucije moraju promijeniti shvaćanje i praksu u podršci ravnopravnom izboru i mogućnostima."

I za kraj ovog istraživanja i , nadamo se, korisnog sadržaja za buduće promjene u društvu i životu naših majki, sestara, kćerki, kolegica, prijateljica, susjeda, supruga i unuka, nekoliko riječi o "njima" od osoba koje su promjenile i utjecale na mnoge živote u svijetu.

“One koje su u prošlosti bile obespravljene, marginalizirane ili ušutkane, trebaju sigurnost zajamčenog glasa i u razdoblju prijelaza prema punom i jednakom pravu građanstva demokracije moraju učiniti nešto kako bi ispravile neravnotežu koju su nanijela stoljeća nepravde.”

Anne Phillips

*U politici, ako hoćeš da se nešto kaže, traži to od muškaraca.
Ako hoćeš da se nešto napravi, traži to od žena.*

Margaret Thatcher

"Sve žene imaju mnogo razvijeniju percepciju od muškaraca. Kroz stoljeća pritisaka i nepravednog položaja uspjele su nekako razviti šesto čulo te poseban osjećaj za ljubav. I to je nešto što danas teško prihvaćamo u društvu."

Paulo Coelho

"Žene su stvarni kreatori društva"

Harriet Beecher Stowe

Prilog

**ANKETNI UPITNIK : POLOŽAJ ŽENE U
RURALNOM PODRUČJU**

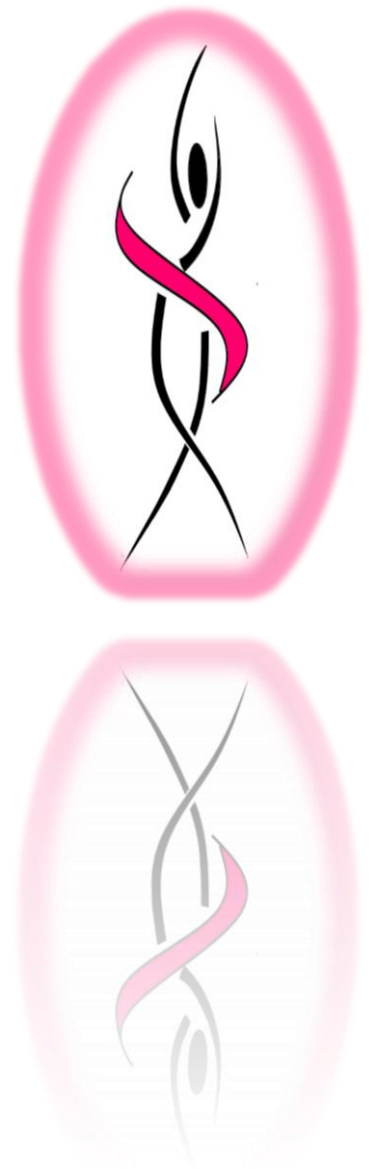
''51 PITANJE ZA ŽENU''

Lokalna akcijska grupa "Šumanovci" provodi projekt "Žene pokretači društva" koji je sufinanciran kroz javni natječaj "HBOR u zajednici 2015."

Jedna od aktivnosti projekta je i ispitivanje stanja žena na ruralnom području .

Budući da se projekt provodi na području LAG-a Šumanovci (općina, Gunja, Drenovci, Vrbanja, Bošnjaci, Štitar i grad Županja) koje broji 30.966 stanovnika, od koji je 48,5 % ženske populacije odlučili smo provesti ispitivanje na reprezentativnom uzorku od 360 žena u dobi od 20 do 59 godina starosti.

Ova anketa je anonimna i dragovoljna, a Vaši odgovori i rezultati ankete koristiti će se isključivo radi ocjene stanja i predlaganja mjera unapređivanja znanja svijesti o položaju žena u ruralnim područjima, promicanju ljudskih prava žena i rodne ravnopravnosti, rodno osjetljivo obrazovanje, ravnopravnosti u procesu odlučivanja u političkom i javnom životu, uklanjanje nasilja nad ženama, u cilju provedbe projekta "Žene pokretači društva".

Anketa se ispunjava zaokruživanjem jednog od ponuđenih odgovora, izuzev u onim pitanjima u kojima je naznačena mogućnost istovremenog odabira (zaokruživanja) više odgovora, odabira ponuđenih tvrdnji ili otvorenih pitanja gdje samostalno daje odgovor.

Pitanje 1: Koja je Vaša dob?

Upisati godine: _____

Pitanje 2 : Koje ste obrazovanje stekli?

- 1) Bez školske spreme
- 2) Nezavršena osnovna škola
- 3) Završena osnovna škola
- 4) Nezavršena srednja škola
- 5) Završena srednja škola
- 6) Viša škola
- 7) Fakultet
- 8) Magisterij
- 9) Doktorat

Pitanje 3: Da li imate želju za usavršavanjem znanja?

- 1) Da
- 2) Ne

Pitanje 4: Da li imate mogućnosti za usavršavanjem znanja?

- 1) Da
- 2) Ne

Pitanje 5: Posjedujete li vozačku dozvolu?

- 1) Da
- 2) Ne

Pitanje 6: Vozite li osobni automobil?

- 1) Da
- 2) Ne

Pitanje 7: Kakva je Vaša informatička pismenost?

- 1) Loša
- 2) Osrednja
- 3) Vrlo dobra

Pitanje 8: Koliki broj članova živi u Vašem domaćinstvu?

Broj članova: _____

Pitanje 9: S kim živite u zajedničkom domaćinstvu?

(zaokružiti sve što odgovara Vašem kućanstvu)

- 1 sama
- 2 s djecom
- 3 s roditeljima
- 4 samo sa ocem
- 5 samo sa majkom
- 6 s bračnim partnerom
- 7 sa svekrvom
- 8 s drugim rođacima
- 9 sa svekrom
- 10 s osobom koja nije u srodstvu
- 11 sa sestrama i/ili braćom

Pitanje 10: Koji je Vaš bračni status?

- 1) Neudata
- 2) Udata
- 3) Rastavljena
- 4) Živimo zajedno, ali nismo vjenčani
- 5) Udovica

Pitanje 11: Koliko ste (ili ste bili) godina u bračnoj zajednici?

broj godina: _____

Pitanje 12: Imate li djece?

- 1) Ne
- 2) Da (molimo upišite broj djece): _____

Pitanje 13: Smatrate li da bi bilo bolje da djeca po završetku školovanja ostanu živjeti na selu ?

- 1) Da
- 2) Ne
- 3) Ne znam

Pitanje 14: Postoji li na Vašem kućanstvu podjela na muške i ženske poslove?

- 1) Da

- 2) Ne
- 3) Djelomično

Pitanje 15: Koja od navedenih izjava najbolje opisuje sadašnju financijsku situaciju Vašeg kućanstva?

- 1) trošimo toliko koliko i zarađujemo
- 2) trošimo više nego zarađujemo
- 3) trošimo uštedevinu iz prošlosti
- 4) zadužujemo se
- 5) uspijevamo štedjeti

Pitanje 16: Koliko vremena Vi prosječno provodite u obavljanju kućanskih poslova?

- 1) do 8 sati
- 2) od 9 sati do 12 sati
- 3) više od 12 sati
- 4) _____

Pitanje 17: Koliko vremena Vi prosječno provodite s djecom?

- 1) 4 sata
- 2) od 5 sati do 8 sati
- 3) više od 8 sati
- 4) _____

Pitanje 18: Koliko vremena imate isključivo za sebe?

_____ sati dnevno

Pitanje 19: Koji je Vaš radni status?

- 1) Domaćica
- 2) Zaposlena izvan domaćinstva
- 3) Povremeno zaposlena izvan domaćinstva (sezonski poslovi)
- 4) Ostalo (molimo, upišite): _____

Pitanje 20: Smatrate da li žena na selu treba ili ne treba biti zaposlena izvan domaćinstva?

- 1) Treba biti zaposlena i izvan domaćinstva
- 2) Ne treba biti zaposlena izvan domaćinstva
- 3) Ne znam

Pitanje 21: Smatrate li da žena na selu, radeći kod kuće, može ostvariti financijsku dobit?

- 1) Da
- 2) Ne
- 3) Ne znam

Pitanje 22: Jeste li zadovoljni svojim statusom u obitelji?

- 1) Da
- 2) Ne
- 3) Ne znam

Pitanje 23: Kada bi imali priliku da li bi promijenili sadašnji način života?

- 1) Da
- 2) Ne
- 3) _____ (nisam o tome razmišljala, nemam definirani stav)

Pitanje 24: Kako procjenjujete Vaše zdravstveno stanje?

- 1) Loše
- 2) Osrednje
- 3) Dobro
- 4) Vrlo dobro
- 5) Odlično

Pitanje 25: Da li ste u posljednjih godinu dana zbog neke bolesti odlazili liječniku?

- 1) Da
- 2) Ne

Pitanje 26: Da li idete redovito (barem jednom godišnje) na pregled liječniku iako niste bolesni?

- 1) Da
- 2) Ne

Pitanje 27: Da li idete na pregled ginekologu?

- 1) Da - redovito
- 2) Da - ponekad
- 3) Ne

Pitanje 28: Da li obavljate mamografiju (kontrola dojki)?

- 1) Da - redovito
- 2) Da – ponekad
- 3) Ne

Pitanje 29: Proživljavate li nasilje u obitelji?

- 1) Da - proživljavam često

- 2) Da - proživljavam ponekad
- 3) Ne

Pitanje 30: Da li Vam je potrebna pomoć u sprječavanju nasilja u obitelji?

- 1) Da
- 2) Ne
- 3) Ne znam

Pitanje 31: Da li znate gdje treba tražiti pomoć u sprječavanju nasilja u obitelji?

- 1) Da
- 2) Ne

Pitanje 32: Jeste li čuli za slijedeće ženske nevladine organizacije?

1) Autonomna ženska kuća Zagreb	DA	NE
2) B.a.B.e. – Budi aktivna, budi emancipirana	DA	NE
3) Centar za žene žrtve rata	DA	NE
4) Kontra	DA	NE
5) Ženska infoteka	DA	NE
6) Ženska mreža Hrvatske	DA	NE

Pitanje 33: Jeste li čuli za slijedeće institucije?

1) Ured za ravnopravnost spolova Vlade RH	DA	NE
2) Saborski odbor za ravnopravnost spolova	DA	NE
3) Pravobranitelj/ica za ravnopravnost spolova	DA	NE

Pitanje 34: Smatrate li da je hrvatsko društvo patrijarhalno (izražena dominacija muškarca nad ženom u obitelji)?

- 1) Da
- 2) Ne
- 3) Ne znam

Pitanje 35: U kojim situacijama Vi osobno najviše primjećujete patrijarhalnost u društvu?

- 1) Podjela na muške i ženske poslove i uloge
- 2) Razlika u odgoju djevojčica i dječaka
- 3) Podržavanje tradicionalnog obrazovanja
- 4) Isticanje muških osoba u obitelji, politici, medijima i slično
- 5) Podjela kućanskih poslova na teret žene
- 6) Nasilje nad ženama u obitelji
- 7) Nedovoljno vrednovanje ženskog rada u svakodnevnom životu
- 8) Nešto drugo (molimo, upišite): _____
- 9) Ne primjećujem patrijarhalnost u hrvatskom društvu

Pitanje 36: Kako najčešće provodite svoje slobodno vrijeme?

- 1) Odlazak u crkvu
- 2) Hobi - ručni rad
- 3) Hobi - sviranje
- 4) Hobi - pisanje
- 5) Hobi - slikanje
- 6) Hobi - fotografiranje
- 7) Kino
- 8) Izložbe
- 9) Izleti
- 10) Sportska aktivnost
- 11) Čitanje novina
- 12) Čitanje knjiga
- 13) Slušanje radija
- 14) Gledanje tv
- 15) Posjet rodbini
- 16) Nešto drugo (molimo upišite): _____
- 17) Posjet prijateljima

Pitanje 37: S kojim se od slijedećih stavova slažete i u kojoj mjeri?

- 1 - uopće se ne slažem
- 2 - ne slažem se
- 3 - niti se slažem, niti se ne slažem
- 4 - slažem se
- 5 - u potpunosti se slažem

TVRDNJA	OCJENE				
---------	--------	--	--	--	--

Ako je u braku samo jedan supružnik zaposlen prirodnije je da je to muškarac	1	2	3	4	5
Nacionalno mješoviti brakovi su nestabilniji od drugih	1	2	3	4	5
Većina poslova u domaćinstvu po svojoj prirodi više odgovara ženama	1	2	3	4	5
Dobro je da u braku postoji jednakost između muža i žene	1	2	3	4	5
Bolje je da muž ima posljednju riječ	1	2	3	4	5
Muškarcima su bliskije javne, a ženama privatne aktivnosti	1	2	3	4	5
Interesi države moraju biti važniji od interesa pojedinaca	1	2	3	4	5
Potpuna sloboda govora danas vodi dezorganiziranju društva	1	2	3	4	5

Društveni napredak uvijek će počivati na privatnom vlasništvu	1	2	3	4	5
Država mora danas imati vodeću ulogu u upravljanju privredom	1	2	3	4	5
Samo privatna poljoprivredna proizvodnja omogućava bolju opskrbljenost tržišta	1	2	3	4	5
Najvažnija stvar za djecu je učiti ih poslušnosti prema roditeljima	1	2	3	4	5

Pitanje 38: Koja bi po vama trebala biti uloga žene na selu?

- 1 - uopće se ne slažem
- 2 - ne slažem se
- 3 - niti se slažem, niti se ne slažem
- 4 - slažem se
- 5 - u potpunosti se slažem

TVRDNJA	OCJENE
----------------	---------------

Žena bi trebala obavljati većinu poslova na gospodarstvu	1	2	3	4	5
Žena bi trebala redovito odlaziti u crkvu	1	2	3	4	5
Žena bi trebala redovito kuhati obroke	1	2	3	4	5
Uredna i čista kuća je isključiva briga žene	1	2	3	4	5
Žena bi trebala biti dobro raspoložena	1	2	3	4	5
Žena bi trebala svoje slobodno vrijeme posvetiti sebi	1	2	3	4	5
Žena bi trebala biti financijski neovisna o partneru	1	2	3	4	5
Žena bi trebala prvenstveno biti majka /njegovateljica	1	2	3	4	5
Žena mora uskladiti obitelj i domaćinstvo	1	2	3	4	5
Žena treba sama rješavati svoje probleme, a ne da to netko čini umjesto nje	1	2	3	4	5
Žena treba biti aktivna u lokalnoj zajednici	1	2	3	4	5

Pitanje 39: Jeste li članica neke skupine i/ili organizacije?

- 1) Kulturno – umjetničko društvo
- 2) Udruga žena
- 3) Sportsko društvo
- 4) Politička stranka
- 5) Zadruga
- 6) Nešto drugo (molimo, upišite): _____
- 7) Udruga
- 8) Nisam članica nijedne skupine ni organizacije

Pitanje 40: Što je za Vas u ovom trenutku najvažnije ?

- 1 - uopće nije važno
- 2 - nije važno
- 3 - niti je važno, niti je nevažno
- 4 - važno je
- 5 - u potpunosti je važno

TVRDNJA	OCJENE				
---------	--------	--	--	--	--

biti zdrava	1	2	3	4	5
uspješno školovanje djece	1	2	3	4	5
imati kuću	1	2	3	4	5
imati auto	1	2	3	4	5
imati sretan obiteljski život	1	2	3	4	5
imati bolji standard	1	2	3	4	5
imati razumijevanje i skladan život svih članova obitelji	1	2	3	4	5

Pitanje 41: Što bi po Vašem mišljenju trebalo učiniti kako bi se položaj žena u ruralnim sredinama (državnim i drugim službama) poboljšao?

(moguće je odabrati/ zaokružiti više odgovora)

- 1) Ništa, zadovoljna sam stanjem kakvo je
- 2) Trebalo bi educirati žene i muškarce o ravnopravnosti spolova i rodnoj jednakosti kao demokratskoj i civilizacijskoj stečevini
- 3) Trebalo bi stvoriti jednake uvjete napredovanja žena i muškaraca
- 4) Trebalo bi sankcionirati svako seksističko ponašanje

5) Nešto drugo. Što: _____

Pitanje 42: Kako procjenjujete ravnopravnost spolova u Vašoj sredini?

- 1) Žene su uglavnom u neravnopravnom položaju u odnosu na muškarce
- 2) Žene su ponekad (ovisno o situaciji) u neravnopravnom položaju u odnosu na muškarce
- 3) Žene su uglavnom ravnopravne s muškarcima
- 4) Žene su u potpunosti ravnopravne s muškarcima
- 5) Žene su u povoljnijem položaju u odnosu na muškarce

Pitanje 43: Koliko su žene upoznate sa svojim pravima?

- 1) Dovoljno
- 2) Nedovoljno

Pitanje 44: Da li ste primjetili prisutnost seksizma (skup vjerovanja i djelovanja koja privilegiraju muškarce u odnosu na žene, te podcjenjuju i degradiraju vrijednosti i aktivnosti povezane sa ženama) i seksističkog ponašanja na radnom mjestu ili kod kuće?

- a) Nisam primijetila takvo ponašanje
- b) Prisutno je kod nekih kolega
- c) Prisutno je doma
- d) Prisutno je u znatnoj mjeri

Pitanje 45: Kako reagirate na takvo ponašanje (javno iznošenje muško-šovinističkih stavova o mjestu i ulozi žene u društvu i djelovanje kojim se provode takvi stavovi)

- a) Povlačim se jer ne želim konflikt na radnom mjestu ili kod kuće
- b) Toleriram takvo ponašanje jer je dio nasljeđa naše patrijarhalne sredine
- c) Odgovaram jednakom mjerom
- d) Ukazujem na društvenu neprihvatljivost takvog ponašanja i stavova
- e) Upozoravam nadređene na takvo ponašanje
- f) Kod kuće ukazujem na takvo ponašanje

Pitanje 46: Da li ste primjetili prisutnost ponašanja koje ima karakteristike spolnog uznemiravanja na radnom mjestu (kod kuće ili na nekom drugom javnom mjestu), verbalno, neverbalno ili fizičko ponašanje spolne naravi kojim se osobe suprotnog spola nazivaju društveno neprimjerenim izrazima ciljem isticanja njihovih spolnih obilježja, šali na njihov račun ili pokušava ostvariti neželjeni fizički ili tjelesni kontakt

- a) Osobno nisam bila izložena takvom ponašanju
- b) Ima slučajeva takvog ponašanja

- c) Doživjela sam takvo ponašanje i to :
- c1) U verbalnom obliku (dobacivanje, aluzije na račun mog izgleda i sl.
 - c2) U neverbalnom obliku (geste i pogledi)
 - c3) U fizičkom obliku (dodirivanje, štipkanje i sl.)

Pitanje 47: Ukoliko ste doživjeli ponašanje iz prethodnog pitanja što ste poduzeli?

- a) Od tada izbjegavam počinitelja
- b) Počinitelju sam- u četiri oka dala do znanja da takvo ponašanje neću tolerirati
- c) Počinitelju sam javno dala do znanja da takvo ponašanje neću tolerirati
- d) Prijavila sam takvo ponašanje nadređenome
- e) Učinila sam nešto drugo. Što:

Pitanje 48: Kakva je zastupljenost žena u političkom životu ruralnog područja?

- a) Dobra
- b) Loša
- c) Podjednaka žena i muškaraca

Pitanje 49: Smatrate li da je potrebno povećati zastupljenost žena u predstavničkim i izvršnim tijelima vlasti na svim razinama?

- a) Da
- b) Ne

Pitanje 50: Da li biste se uključili u rad određene stranke kako bi povećali broj zastupljenosti žena u predstavničkim i izvršnim tijelima vlasti?

- a) Da
- b) Ne
- c) Da samo pod uvjetom da: _____
- d) Ne znam

Pitanje 51: Što bi trebalo konkretno učiniti za ruralni razvoj u Vašem kraju?

Zaokružiti možete najviše 3 odgovora !

1. Restauracija i razvoj sela, kulturna baština i očuvanje običaja
2. Poticaj subvencioniranju poljoprivrednih gospodarstava
3. Poticanje ženskog poduzetništva
4. Poticanje malih i srednjih poduzetnika
5. Obrazovanje, napredovanje i obučavanje ljudi na selu
6. Povećanje broja radnih mjesta u ruralnim područjima
7. Obrazovanje stručnjaka za ruralni razvoj
8. Poboljšati mjere upravljanja poljoprivrednim zemljištem
9. Ustanoviti mjere zaštite okoliša na području poljoprivrede i šumarstva
10. Propagiranje ruralnog turizma i tradicionalnih seoskih obrta
11. Poboljšanje ruralne infrastrukture koja je u vezi sa razvojem poljoprivrede

12. Promoviranje turističkih vinskih cesta
13. Promoviranje visokokvalitetnih autohtonih proizvoda
14. Bolja infrastruktura (mreža cesta, vode, struje, telefon i dr.)
15. Pобољшanje socijalnih uvjeta na selu

ZAHVALJUJEMO NA SUDJELOVANJU !

Autorica upitnika:

Verica Mušić, upraviteljica LAG-a Šumanovci